

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO TEISINIO REGLAMENTAVIMO IR PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE ANALIZĖS ATASKAITA

Ataskaitos rengėjas:

UAB „R.A.C.H.E.L. Consulting”

Vilnius, Lietuva

Vilnius, 2011

Turinys

ĮVADAS.....	3
POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO TARPTAUTINIAI ASPEKTAI	4
POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO, VISUOMENĖS SVEIKATOS EKSPERTIZĖS IR KITŲ TEISĖS AKTUOSE VARTOJAMŲ TERMINŲ SANTYKIAI.....	9
POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMĄ LIETUVOJE REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ SĄRAŠAS.....	13
POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO LIETUVOJE TEISINIO REGULIAVIMO ALGORITMAI.....	16
POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMAS PAV, TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTUOSE IR STATYBOS PROJEKTUOSE.....	22
PVSV PRAKTINIS ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE	27
PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO DUOMENYS PAGAL VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS IR JAI PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ METINES ATASKAITAS	28
PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO DUOMENYS PAGAL PVSV ATASKAITŲ KOKYBINĮ VERTINIMĄ	31
PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE TEISMINĖ PRAKTIKA	35
PVSV STRATEGINIAME PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIME (SPAV) LIETUVOJE	36
PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO DUOMENYS PAGAL ANKETINĖS APKLAUSOS DUOMENIS.....	39
PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GRĖSMĖS IR GALIMYBĖS.....	48
STIPRYBĖS.....	48
SILPNYBĖS	48
GRĖSMĖS	49
GALIMYBĖS	50
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	51
1 priedas. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų sąrašą.....	52
2 priedas. Ūkinę veiklą vykdančių objektų sąrašas pagal Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisykles.....	57
3 priedas. Ūkinę veiklą vykdančių objektų sąrašas pagal Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas	62
4 priedas. PVSV ataskaitų, kurių atlikta kokybinė analizė, sąrašas	66
5 priedas. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizės anketa	72
LITERATŪRA.....	77

I V A D A S

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizė atlikta įgyvendinant 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ VP1-4.3-VRM-02-V priemonės „Viešųjų politikų reformų skatinimas“ projektą „Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo plėtojimas Lietuvoje“ (Nr. VP1-4.3-VRM-02-V-04-001). Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizės ataskaita (toliau – analizės ataskaita) parengta identifikuojant planuojamos ūkinės veiklos, planų ir programų, spendimų projektų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo reglamentuojančių teisės aktų visumą, funkcinius ryšius, teisės aktų nuostatų suderinamumą. Analizės ataskaita parengta atsižvelgiant į Europos Komisijos, Pasaulio sveikatos organizacijos, Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos ir kitų tarptautinių organizacijų dokumentus ir nuostatas, susijusias su poveikio visuomenės sveikatai vertinimu. Analizės ataskaitoje pateikta informacija apie poveikio visuomenės sveikatai vertinimo taikymo praktiką Europos Sąjungos valstybėse narėse. Teisės aktų įgyvendinimo praktikai įvertinti apklausta 100 su poveikio visuomenės sveikatai vertinimo praktiniu įgyvendinimu susijusių specialistų pagal specialistų apklausai parengtą klausimyną, suderintą su perkančiąja organizacija (Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru). Analizės ataskaitoje teisės aktų įgyvendinimo praktikai įvertinti panaudota informacija iš organizuotų atskirų (vienkartinius) susitikimų - diskusijų su kompetentingų institucijų atstovais Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio regionuose pagal susitikimų - diskusijų programą, laiką, kviečiamų dalyvių sąrašą, suderintą su perkančiąja organizacija. Kartu teisės aktų įgyvendinimo praktiką įvertinta remiantis apklausos rezultatais, susitikimų - diskusijų metu išsakytomis nuomonėmis, poveikio visuomenės sveikatai, poveikio aplinkai, planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai, spendimų projektų poveikio vertinimų dokumentacija, atsakingų institucijų ataskaitomis ir kita informacija.

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO TARPTAUTINIAI ASPEKTAI

Poveikio visuomenės sveikatos vertinimas išsivystė iš Poveikio aplinkai vertinimo (toliau - PAV). PAV - viena iš pagrindinių teisinio administracinio aplinkos apsaugos reguliavimo prevencinių priemonių. PAV - tai konkrečios planuojamos ūkinės veiklos potencialaus poveikio aplinkai numatymo, apibūdinimo ir įvertinimo procesas, kurio pagrindinis tikslas yra užtikrinti, kad atsakinga institucija, priimanti sprendimą dėl veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje, disponuotų informacija apie galimą reikšmingą tos veiklos poveikį aplinkai ir šio poveikio sumažinimo galimybes, bei būtų susipažinusi su visuomenės nuomone. PAV sudaro sąlygas aplinkos kokybei ir gyventojų sveikatai užtikrinti ir subalansuotos ūkio plėtros sprendimams priimti. PAV atliekamas prieš planuojamos ūkinės veiklos projekto parengimą, t.y. rengiant statinio statybos pagrindimą ar kitus veiklos tikslingumą pagrindžiančius dokumentus, bei vykdant tiriamuosius darbus.

Europoje PAV prasidėjo 1960-aisiais, o iš jo kilo ir PVSV, kuris yra susijęs ir su sveikatos stiprinimu. PVSV principai ir metodai yra pagrįsti PAV suformuotais principais ir metodais. Pasaulio sveikatos organizacija išpopuliarino Nancy Milio sukurtą sveikos visuomenės politikos koncepciją, kurioje atvirai svarstomi politinių sprendimų poveikiai visuomenės sveikatai. 1980-aisiais ir 1990-aisiais buvo patvirtinta, kad faktiškai visi politiniai sprendimai daro poveikį visuomenės sveikatai. Taigi, sekantis žingsnis buvo įvertinti poveikį ir nustatyti PVSV poreikį. Aštuntame dešimtmetyje buvo atlikta keletas aplinkos veiksnių PVSV, kurie visų pirma nagrinėjo ligų išsivystymo galimybes. 1992-1993 metais antrajame Mančesterio (Anglija) oro uosto kilimo ir leidimosi take buvo įvykdytas pirmasis naujo modelio PVSV. Nors šis atliktas darbas ir nebuvo publikuojamas, tačiau jis turėjo lemiamos įtakos PVSV metodų vystymuisi.

1994 metais Britų Kolumbijos (Kanada) Sveikatos apsaugos ministerija išleido priemonių rinkinį, kurio tikslas buvo įgalinti valstybės tarnautojus greitai atlikti vyriausybės numatomus PVSV. Taip pat buvo kuriamos PVSV direktyvos, skirtos regioninėms sveikatos valdyboms ir visuomenės sveikatos taryboms. 1995-aisiais Jungtinės Karalystės vyriausybė išleido vadovą "Politikos dokumentų vertinimas ir sveikata". Jo autoriai buvo sveikatos ekonomistai ir todėl visas dėmesys buvo sutelktas į ekonominius PVSV aspektus. 1994-aisiais Australijos Nacionalinė sveikatos apsaugos ir medicininių tyrimų taryba susidomėjo aplinkos veiksnių PVSV ir sukūrė nacionalinį PVSV. 1995-aisiais nacionalinius vadovavimo

principus sukūrė ir Naujoji Zelandija bei Kanada. Britų Kolumbijos Universitetas pavedė Kanados sveikatingumo departamentą atlikti tyrimą apie PVSV potencialą. Jo metu buvo sukurtas PVSV apibrėžimas, kuriuo ir rėmėsi PSO kurdama savąjį apibrėžimą. Pirmasis išleistas pranešimas apie PVSV, kuriame buvo naudojama dalyvavimo metodo paradigma, siejamas su projektu "Žmonės įvertinantys savo sveikatą", atliktu Naujoje Škotijoje, Kanadoje. Dalyvavimo metodas yra esminė pažangiosios patirties dalis. Jo metu į kiekvieną tyrimo stadiją yra įtraukiamos pažeidžiamos grupės. Šis projektas pritaikė šį požiūrį ir PVSV.

1996 metais Alex Scott-Samuel buvo įgaliotas įvykdyti PVSV programą. Jis turėjo įvertinti galimus miestų plėtros programų poveikius visuomenės sveikatai ir paremti PVSV vystymosi metodologiją. 1997-2000 metais Liverpulio visuomenės sveikatos observatorija išleido septynis pranešimus apie įvykdytus PVSV, literatūros apžvalgą ir Mersisaido direktyvas, skirtas PVSV. Stipri politinė parama buvo suteikta PVSV po Leiboristų partijos rinkimų įvykusių 1997 metais. Europoje vystėsi PVSV varomoji jėga. To pasekoje, 1998 metais buvo suorganizuotas susitikimas Helsinkyje. Tai buvo Europos Komisijos finansuoto globalizacijos ir socialinės politikos projekto dalis. Po Helsinkyje įvykusio susitikimo, PSO įkūrė Europos PVSV elektroninio pašto diskusijų grupę. Vėliau įsteigė draugijas, planavo seminarus, organizavo Gioteborgo konsensuso konferenciją. Visai šiai veiklai vadovavo buvusi PSO Europos sveikatos politikos centro direktorė Dr Anna Ritsatakis.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo veikla vyksta daugelyje Europos šalių. Kai kuriose šalyse PVSV atliekamas kaip eksperimentinis projektas, kuriuo bandoma įvertinti patį mechanizmą, kai tuo pačiu metu kitose šalyse PVSV turi išpūdingą profesinę patirtį. Per pastarąjį dešimtmetį Švedijoje, apie PVSV, kaip svarbią sveikos visuomenės politikos vystymosi priemonę, buvo labai plačiai diskutuojama.

Iki 2005 metų Europoje buvo atlikta apie 400 oficialių PVSV. Jie buvo atlikti Belgijoje, Suomijoje, Vokietijoje, Vengrijoje, Italijoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Ispanijoje bei Švedijoje.

Nacionalinės politikos poveikio sveikatai vertinimo (toliau – PSV) vystymasis Olandijoje turėtų būti nagrinėjamas pliuralistinės sveikatos sistemos su akcentu į sveikatos apsaugos politiką kontekste [14]. Sveikatos politikos analitikai ir tyrėjai vis labiau pradėjo domėtis veiksniais už sveikatos sektoriaus ribų, kurie gali turėti įtakos sveikatai. Šitas domėjimasis buvo paremtas mokslo tyrimų programos apie socialinius ekonominius sveikatos skirtumus duomenimis ir leidiniu „Visuomenės sveikatos perspektyvų ataskaitos“ (Public Health Projections Reports), kuriame buvo nagrinėjami įvairūs plėtros scenarijai. 1986 m. tarpžinybinės sveikatos politikos svarba buvo paminėta memorandume „Nota 2000“,

pristatytame sveikatos valstybės sekretoriaus. Dokumentas „Prevencijos politika visuomenės sveikatai“ buvo išsiųstas į Parlamentą 1992 m. Jame buvo skyrius apie tarpžinybinės politikos prioritetus, kuriame pasiūlyta, kad PSV galėtų būti naudojamas kaip įrankis tarpžinybinei sveikatos politikai formuoti, ypač vertinant socialinius–ekonominius sveikatos netolygumus [14].

1993 m. Sveikatos ministerija paprašė ekspertų nuomonės, kuri buvo išreikšta 1995 m. ataskaitoje, joje buvo rekomenduojama, kad būtina eksperimentiniu pagrindu pradėti nacionalinės politikos pasiūlymų atranką (screening) dėl poveikio sveikatai. Rekomenduota sutelkti pastangas atsakant į tokius klausimus:

- Su kokiais sunkumais susidurta vertinant nepageidaujamų efektų sveikatai riziką?
- Kokios reikėjo dokumentacijos?
- Kiek pasiūlymų turėjo galimą poveikį sveikatai?
- Kaip dažnai oficialus politikos formavimo procesas pripažįsta galimas pasiūlymų pasekmes sveikatai?
- Kokio tipo politiniai pasiūlymai turėjo galimą poveikį sveikatai?
- Kokiems sveikatos determinantams politika dažniausiai turėjo įtakos?

1994 m. įvykusiame seminare, specialistai, patyrę aplinkos ir kitų tipų poveikio vertinimuose, susitiko su mokslininkais ir politikais, kad aptartų kaip toliau įgyvendinti ataskaitos rekomendacijas. Jie bandė išsiaiškinti, kas yra PSV ir kaip jį praktiškai pritaikyti politikos formavime. Seminaro metu buvo nuspręsta, kad nepaisant, tam tikrų problemų, PSV yra potencialiai naudinga priemonė, kurią būtina toliau plėtoti. Seminaro metu taip pat buvo nuspręsta, kad tuo metu formali teisinė procedūra Olandijoje nėra galima ir nėra pageidaujama. Vėliau sveikatos apsaugos ministras paskelbė dokumentą „Saugus ir pagrįstas“ (Safe and sound). Jame buvo teigiama, kad PSV tai ta priemonė, kuri gali padėti apskaičiuoti politinių priemonių poveikius Olandijos piliečių sveikatos būklei. Po to, 1995 m. PSV plėtros veiksmų planas buvo pateiktas Parlamentui.

PSV veiksmų plane buvo pasiūlytos penkios darbo kryptys:

- Inventorizuoti metodus ir priemones, kurios buvo iki tol naudojamos poveikio vertinimui Olandijoje ir kitose šalyse;
- Parengti metodus, kurie leistų apskaičiuoti politinių pasiūlymų poveikio sveikatai mastą ir svarbą;
- Parengti PSV procedūras;
- Atlikti bandomuosius kelių nacionalinės politikos pasiūlymų PSV;

- Išanalizuoti, ar PSV gali būti institucionalizuotas Olandijoje.

Metinis PSV veiksmų plano biudžetas – 230 tūkst. Eurų (apie 800 tūkst. litų). Veiksmų plano įgyvendinimui ir techninei pagalbai ministerijai 1996 m. Nyderlandų visuomenės sveikatos mokykloje (the Netherlands School of Public Health) buvo įkurtas padalinys - tarpžinybinės politikos biuras (toliau – TPB) (Intersectorial Policy Office (IPO)), kuriam vadovavo prof. Ernst W Roscam Abbing. Kartu su TPB buvo įkurta ir nedidelė priežiūros grupė.

1996 m. paskelbta ataskaita „Poveikio sveikatai skriningas“, kurioje palyginti keli poveikio vertinimai ir bandymai atlikti Nyderlanduose. Ataskaitoje daroma išvada, kad PSV gali būti atliekamas arba kaip „racionalusis“ arba kaip „augimo“ procesas. Racionalūs procesai atliekami pagal fiksuotus protokolus ir procedūras ir produkuoja kiekybinius efektų sveikatai vertinimus (rezultatus). „Augimo“ procese naudojamos procedūros ir metodai pasirinkti kontaktuojant su ir derantis su įvairiais suinteresuotais dalyviais ir rezultate pasiekiamas konsensusas dėl sveikatos interesų ir galimų pasekmių sveikatai. Pasirinkimas tarp racionaliojo ir „augimo“ proceso priklauso nuo specifinės situacijos, kurioje atliekamas PSV.

Ši ataskaita buvo nusiųsta į Parlamentą kartu su antrąja ataskaita apie PSV bei sveikatos ministrės laišku. Ji teigė, kad nors daugelio pasekmių sveikatai neįmanoma apskaičiuoti, tačiau PSV vis tiek yra galimas ir naudingas. Kiekvienai politikai, kuriai atliekamas PSV, būtina nagrinėti alternatyvas, siekiant išaiškinti alternatyvą, kuri turėtų palankiausią poveikį sveikatai.

Nuo 1996 m. TPB tikslas buvo padėti Sveikatos ministerijai plėtoti PSV. Biuro darbuotojų skaičius nuo trijų 1996 m. (projekto vadybininkas, asistentas ir sekretorė) išaugo iki šešių (2001 m. keturi darbuotojai ir trys sekretoriai). Metinis biudžetas išaugo nuo 230 tūkst. Eurų iki 340 tūkst. Eurų (apie 1,17 mln litų). TPB buvo finansuojamas iš Sveikatos apsaugos ministerijos biudžeto, tačiau galėjo nepriklausomai disponuoti skirtomis lėšomis. Svarbu, kad TPB nebuvo ministerijos struktūriniu padaliniu, nes:

- PSV vis dar buvo bandomojoje stadijoje;
- Nepriklausomos išorinės organizacijos atliekami PSV gali būti labiau priimtini kitoms ministerijoms;
- Visuomenės sveikatos mokykla galėjo santykinai nepriklausomai rinktis, kas atliks PSV, nes turi artimus ryšius su daugeliu akademinų institutų, nevyriausybinių organizacijų ir mokslo tyrimų institutų;

- Visuomenės sveikatos mokykla nėra mokslo institutas taigi nebvo interesų konflikto dėl užsakomų PSV.

TPB atlieka dvi pagrindines funkcijas: 1) pirmiausia jis atsakingas už bandomųjų nacionalinės politikos pasiūlymų PSV užsakymą; 2) jis plėtoja PSV metodologiją ir stiprina gebėjimus atlikti PSV. Į PSV buvo įtrauktos (visuomenės) sveikatos sektoriaus įstaigos, taip pat švietimo, finansų, gynybos, aplinkos ir socialinė apsaugos sektorių organizacijos.

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO, VISUOMENĖS SVEIKATOS EKSPERTIZĖS IR KITŲ TEISĖS AKTUOSE VARTOJAMŲ TERMINŲ SANTYKIAI

Vienas iš visuomenės sveikatos priežiūros metodų „poveikio visuomenės sveikatai vertinimas“ turi semantinę reikšmę ir profesionalią dalykinę prasmę. Lietuvoje praktiniame gyvenime tie dalykai gana dažnai suprantami skirtingai. Aiškinantis termino „poveikio visuomenės sveikatai vertinimas“ semantinę prasmę esminis dalykas yra žodžio „poveikis“ samprata. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas internete¹ pateikia tokią žodžio poveikis reikšmę „veikimas, įtaka, veikimo išdava“ ir „veikimo reiškinysis, rezultatas“. Šio žodžio lietuvių kalbos aiškinimas yra svarbus suprasti Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) vartojamo termino „Health impact assessment“ lietuvišką versiją. Nacionalinės sveikatos tarybos 2000 metų metiniame pranešime pirmą kartą nepriklausomoje Lietuvoje buvo pateiktos PSO Europos sveikatos politikos centro direktorės Anna Ritsatakis suformuluotos poveikio visuomenės sveikatos vertinimo tezės [1]. Tezių pirmajame sakinyje buvo pavartotas žodis „įtaka“, tačiau vėliau tezių vertėjas iš anglų kalbos pradėjo naudoti žodį „poveikis“. Atsižvelgiant į tai, kad PSO siūlė ir siūlo šį visuomenės sveikatos priežiūros metodą taikyti vertinant politikos, programų, projektų galimam poveikiui populiacijos ir atskirų jos grupių sveikatai, teisingesnis metodo pavadinimas būtų „įtakos visuomenės sveikatai vertinimas“. Teisingesnis būtų ir dėl to, kad Lietuvoje praktikoje terminas „poveikis“ suprantamas, kaip rezultatas ar veikimo pasireiškimas. Profesine dalykine prasme poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatas yra galima įtaka, be konkrečių sveikatos pagerėjimo ar blogėjimo rodiklių skaitmeninių išraiškų. Tai atitinka daug metų Lietuvoje vykdytą kitą visuomenės sveikatos priežiūros metodą perspėjamąją visuomenės sveikatos priežiūrą. Lietuvoje dar iki nepriklausomybės atgavimo valstybinės sanitarinės priežiūros metu buvo vertinama atitiktis sanitarijos ir higienos taisyklėms, „skiriant sklypus statybai, išplanuojamoms ir statomoms gyvenvietėms, atliekant perspektyvinį pramonės įmonių išdėstymo planavimą, projektuojant, statant bei rekonstruojant įmones arba keičiant jų gamybos profilį bei technologiją, taip pat atiduodant naudoti gyvenamuosius namus,

---

¹Dabartinės lietuvių kalbos žodynas internete, <http://www.lki.lt/dlkz/>, žiūrėta 2011 05 09.

kultūrinius buitinius pastatus, pramonės ir kitas įmones bei įrenginius“[2], t. y. perspėjamoji visuomenės sveikatos priežiūra. Vis tik būtina įvertinti ir tai, kad PVSV gali būti ir kokybinis, tuomet jis nurodo tam tikrų pasekmių sveikatai (konkrečių sveikatos rodiklių) pagerėjimo ar pablogėjimo kryptį, ir kiekybinis (t.y. tam tikrų sveikatos rodiklių kiekybinė išraiška, pvz., kiek papildomų mirčių nuo kvėpavimo sistemos ligų per metus dėl padidėjusio užterštumo kietosiosmis dalelėmis). Tai yra pagrindinis PVSV skirtumas su visuomenės sveikatos ekspertize. Kitas esminis skirtumas – PVSV yra daug viešesnis procesas, visuomenė gali pateikti pastabas ir pan.

Atsižvelgiant į tai, kad daugelis visuomenės sveikatos priežiūros metodų Lietuvoje grindžiama savo ar kitų šalių patirtimi, tradicijomis, kas paprastai įteisinama įstatymuose ir kituose teisės aktuose, reikėtų aptarti teisės aktuose vartojamas poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, visuomenės sveikatos ekspertizės, visuomenės sveikatos saugos ekspertizės ir nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės sąvokas. Teisinei analizei terminų panašumas ar net tapatumas turi svarbią reikšmę. Jeigu darome prielaidą, kad visuomenės sveikatos ekspertizė, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė ir nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizė yra poveikio visuomenės sveikatai vertinimo sinonimai, o ne atskiri ir savarankiški visuomenės sveikatos priežiūros metodai, reikėtų peržiūrėti ir tikslinti keletą pamatinių visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų, kas turėtų ir jų praktinio įgyvendinimo pasekmes. Priešingu atveju, reikėtų rasti kiekvieno iš išvardintų visuomenės sveikatos priežiūros metodų ir priemonių aiškia savarankišką vietą sveikatinimo veikloje. Tai svarbu ir dėl to, kad suformuluotume poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslus ir uždavinius visuomenės sveikatos priežiūroje, jo sampratą, kaip savarankiško būdo aplinkos sveikatinime, taikomo poveikio aplinkai vertinime, reikšmę.

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo [3] 2 straipsnio 5, 8 ir 9 dalys nuo 2002 metų įstatymo lygiu įteisino tokias visuomenės sveikatos ekspertizės, poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, visuomenės sveikatos saugos ekspertizės sąvokas:

„5. **Visuomenės sveikatos ekspertizė** – visuomenės sveikatai darančių įtaką veiksnių galimo ar esamo poveikio visuomenės sveikatai nustatymo bei išvadų ir pasiūlymų, kaip užkirsti kelią šiam poveikiui ar jį riboti, rengimo procesas.

8. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas – planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio visuomenės sveikatai nustatymo, apibūdinimo ir įvertinimo procesas.

9. Visuomenės sveikatos saugos ekspertizė – visuomenės sveikatos veiksnių esamo poveikio visuomenės sveikatai tyrimo ir analizės, išvadų ir pasiūlymų, kaip užkirsti kelią šiam poveikiui ar jį riboti, rengimo procesas.“

Terminas nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizė 2001 metais įteisintas Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatyme [4]. Šiame įstatyme nėra apibrėžta nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės samprata, tačiau 16 straipsnio „Institucijų, kontroliuojančių su nuodingosiomis medžiagomis susijusią veiklą, bei institucijų, atliekančių nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizę, kompetencija“ 3 ir 4 dalys tą prievolę perkelia į įstatymo lydimojus teisės aktus:

„3. Nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizę atlieka kompetentingos įstaigos, įrašytos į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą.

4. Nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija. Vyriausybė nustato atvejus, kada šią ekspertizę būtina atlikti.“

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatymo 16 straipsnio 3 ir 4 dalies imperatyvinės nuostatos iki šiol nėra pilnai įgyvendintos, t.y. 2002 metais tik Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės būtino atlikimo atvejus [5], tai galima konstatuoti tik tai, kad teisinė ir dalykinė termino samprata nėra suformuota. Analizuojant nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės būtino atlikimo atvejus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės, galima teigti, kad ši ekspertizė turi būti taikoma ir galimo, ir įvykusio poveikio visuomenės sveikatai atvejais. Nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizę būtina atlikti, kai „1.1. žmonės apsinuodijo (arba įtariama, kad jie apsinuodijo) nuodingosiomis medžiagomis ir kilo šie sunkūs padariniai:“, t.y. įvykusio poveikio visuomenės sveikatai atvejai ir kai „1.2. rinkai teikiama arba numatoma teikti:“, t.y. galimo poveikio visuomenės sveikatai atvejai. Kadangi nei Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatyme nei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime nepateikiami nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės tikslai ar uždaviniai, galima

tik konstatuoti, kad trūksta duomenų šią ekspertizę lyginti su poveikio visuomenės sveikatos vertinimu, numatytu Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme. Vis tik situacija būtų aiškesnė, jeigu Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatymo 16 straipsnio 3 ir 4 dalies imperatyvinės nuostatos būtų pilnai įgyvendintos, t.y. Sveikatos apsaugos ministerija nustatytų Nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės tvarką ir patvirtintų Nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizę atliekančių kompetentingų įstaigų sąrašą.

Tęsiant poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ir kitų terminų panašumo ar net tapatumo analizę, reikėtų sugrįžti į 1998 metais priimto Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo [6] 2 ir 36 straipsnius. Įstatymo 2 straipsnio 17 dalyje apibrėžta visuomenės sveikatos ekspertizė:

„17. Visuomenės sveikatos ekspertizė - visuomenės sveikatos veiksnių galimo ar esamo poveikio visuomenės sveikatai nustatymo bei išvadų ir pasiūlymų, kaip užkirsti kelią šiam poveikiui ar jį riboti, rengimo procesas.“ Ši sąvoka nežymiai redaguota 2002 metais buvo perkelta į Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymą. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatyme visuomenės sveikatos ekspertizė buvo susieta su 36 straipsnyje reglamentuotu visuomenės sveikatos monitoringu ir ekspertize. 2002 metais Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatyme [7] visuomenės sveikatos ekspertizė buvo pakeista į visuomenės sveikatos monitoringo duomenų ekspertizę, o Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ji liko. Poveikio visuomenės sveikatos vertinimui tapati sąvoka visuomenės sveikatos ekspertizė buvo pašalinta 2007 metais, priėmus Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2, 5, 6, 7, 9, 15, 16, 19, 21, 22, 24, 27, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei 8, 11, 14 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymą [8]. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas nukonkuravo kolizijas keliančią visuomenės sveikatos ekspertizės sampratą ir situacija pasidarė aiškesnė. Atskirai reikėtų įvertinti tai, kad nors visuomenės sveikatos ekspertizė buvo pakeista modernesne samprata, tačiau Lietuvos visuomenės sveikatos priežiūros specialistams ši profilaktikos priemonė buvo žinoma ir taikoma daug anksčiau nei PSO pradėjo ją propaguoti.

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMĄ LIETUVOJE REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ SĄRAŠAS

Pagrindiniai Lietuvos Respublikos įstatymai, reglamentuojantys poveikio visuomenės sveikatai vertinimą ar su juo susiję yra šie:

- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2010, Nr.57-2809);
- Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (Žin., 2000, Nr. 39-1092;) [9];
- Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatymas (Žin., 2001, Nr. 64-2330);
- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr.107-2391; 2010, Nr.84-4404) [10].

Įstatymų lydymieji teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. V-50 (Žin., 2003, Nr. 18-794; 2004, Nr. 109-4091);
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-491 (Žin., 2004, Nr. 106-3947).
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 87 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ (Žin., 2001, Nr.15-461).
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 18 d. įsakymą Nr. 455 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. 87 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimo“ (Žin., 2002, Nr. 93-4002);
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 371 „Dėl nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės būtino atlikimo atvejų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr.30-1081).

□ Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 16 d. nutarimu Nr.920 „Dėl teritorijų planavimo dokumentų sprendinių vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 113-4228).

□ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. rugsėjo 1 d. įsakymas Nr. V-713 „Dėl Priemonių ir įrangos licencijuojamai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai vykdyti sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 107-4493);

□ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-1116 „Dėl Licencijuojamos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 2-76).

□ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 1 d. įsakymas Nr. V-868 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros veiklos licencijavimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 120-6145).

□ Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 „Dėl Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 134-4878)

PVSV ataskaitos visuomenės sveikatą įtakančių rizikos veiksnių duomenys paprastai lyginami su Lietuvos higienos normose nustatytais didžiausiais leistinomis koncentracijomis, todėl PVSV procedūroms reikšmingos yra šios Lietuvos higienos normos:

□ Lietuvos higienos norma HN 30:2009 „Infragarsas ir žemo dažnio garsai: ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose“ (Žin., 2009, Nr. 38-1466);

□ Lietuvos higienos norma HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (Žin., 2007, Nr. 75-2990);

□ Lietuvos higienos norma HN 35:2007 „Didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore“ (Žin., 2007, Nr. 55-2162);

□ Lietuvos higienos norma HN 80:2011 „Elektromagnetinis laukas darbo vietose ir gyvenamojoje aplinkoje. Parametrų normuojamos vertės ir matavimo reikalavimai 10 kHz–300 GHz radijo dažnių juostoje“ (Žin., 2011, Nr. 29-1374);

□ Lietuvos higienos norma HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ (Žin., 2010, Nr. 120-6148).

PVSV procedūros taikomos ir Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) sistemoje, todėl šioje ataskaitoje tikslinga pateikti teisės aktus reguliuojančius SPAV:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimas Nr. 967 „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130-4650);

- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. D1-456 „Dėl planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. D1-455 „Dėl visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimas Nr. 1079 „Dėl visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatų patvirtinimo“.

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO LIETUVOJE TEISINIO REGULIAVIMO ALGORITMAI

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (toliau – PVSV) Lietuvoje pagrindai nustatyti Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo sąvoka apibrėžiama įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje, kaip „planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio visuomenės sveikatai nustatymo, apibūdinimo ir įvertinimo procesas“. Esminis yra įstatymo 25 straipsnis:

25 straipsnis. Visuomenės sveikatos saugos užtikrinimas planuojant teritorijas, pradedant ir plečiant ūkinę veiklą

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys, rengdami planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus, įstatymų nustatyta tvarka atlieka poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

2. Kai atliekamas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytus atvejus ir vertinimo atlikimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Įstatymo 25 straipsnyje nurodoma, kad PVSV atliekamas Poveikio aplinkai vertinimo metu, teritorijų planavimo atvejais ir statinių projektavimo metu. Be to, 25 straipsnio 2 dalis nurodo, kad PVSV gali būti atliekamas ir Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytus atvejais. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. spalio 10 d. nutarimu Nr. 1610 „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo įgyvendinimo“ [11] 1.4 punktu įgaliojo Sveikatos apsaugos ministeriją patvirtinti „1.4. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytus poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejus ir vertinimo atlikimo tvarką“. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras 2003 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. V-50 (Žin., 2003 Nr. 18-794) patvirtino:

„1.1. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų sąrašą;

1.2. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų vertinimo atlikimo tvarką.“

38 straipsnis. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimas

1. Atliekant planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, nustatomas visuomenės sveikatai darančių įtaką veiksnių galimas poveikis visuomenės sveikatai.

2. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliekamas Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.

3. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinius nurodymus tvirtina sveikatos apsaugos ministras.

Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 38 straipsnio 3 dalį, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras 2004 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-491 patvirtino Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinius nurodymus.

43 straipsnis. Teisė verstis visuomenės sveikatos priežiūros veikla

2. Licencijuojamos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos rūšys:

5) poveikio visuomenės sveikatai vertinimas;

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 43 straipsnio 2 dalies 5 punkte nurodoma, kad PVSV yra licencijuojama veikla.

Pagal Visuomenės sveikatos priežiūros veiklos licencijavimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. V-868 (Žin., 2010, Nr. 120-6145), išduodamos licencijos visuomenės sveikatos priežiūros specialistams.

Licencijas turinčių visuomenės sveikatos priežiūros specialistų sąrašas skelbiamas Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos tinklapyje <http://www.vaspvt.gov.lt/> Rubrikoje „Licencijos. Sveikatos priežiūros specialistai. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų licencijų sąrašas“ ir „Licencijos. Sveikatos priežiūros įstaigos. Juridinių asmenų visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų licencijų sąrašas“.

Šios ataskaitos rengimo metu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-474 „Dėl Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejų nustatymo ir tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ pakeitė PVSV atlikimo procedūras nuo 2011 m. lapkričio 1 d., todėl tikslinga apibūdinti šiuo metu veikiančią sistemą ir jos pokyčius ateityje.

Pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-511 (Žin., 2004, Nr. 109-4091), poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliekamas, kai:

- įmonės, projektuojančios, statančios, valdančios ar turinčios nuosavybės teise statinius, kuriuose vykdoma veikla yra epidemiologiškai svarbi arba yra susijusi su žmonių gyvenamosios aplinkos tarša, projektuoja ir įrengia šių statinių sanitarines apsaugos zonas;
- asmenys rengia teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus;
- asmenys, kurie verčiasi Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta ūkine komercine veikla, pateikia paraišką gauti leidimą-higienos pasą.

Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gegužės 13 d. įsakymą Nr. V-474 „Dėl Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejų nustatymo ir tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ nuo 2011 m. lapkričio 1 d., PVSV bus atliekamas, kai bus ***būtina nustatyti ar tikslinti sanitarines apsaugos zonas***.

Pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-511, *planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus pateikiami pagrindiniai duomenys proceso pradžiai - atrankos vykdymui*

- *Įmonė, ekonominė veikla, gaminamos produkcijos apimtis*
- *Informacija apie vietą (sklypo planas, teritorijų planavimo dokumentai, vietovės infrastruktūra, ribos, atstumai iki gyvenamosios teritorijos, kitų statinių, vietovės paskirtis)*

➤ *Taršos fonas, monitoringų duomenys, avarijų tikimybė, naudojamos žaliavos, cheminės medžiagos, preparatai*

➤ *Fizikinė tarša (triukšmas, jonizuojančioji ir EML spinduliuotė), biologinė tarša, cheminė tarša, kvapai, psichogeninė (antropogeninė) tarša*

➤ *Įtaka oro, vandens ir maisto kokybei*

➤ *Dirvožemio tarša, atliekų kiekiai*

➤ *Įtaka gyventojų būsto sąlygoms, saugai, susisiekimui, mitybos įpročiams ir kt.*

➤ *Profesinės rizikos veiksniai*

➤ *Psichologiniai veiksniai (estetinis vaizdas, galimi konfliktai/visuomenės skundai)*

➤ *Poveikio mažinimo priemonės ir alternatyvos*

Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus pateikiamų pagrindinių duomenų ekspertizė- atrankos aspektai

➤ Reikšmingumas vietos atžvilgiu/su kuo ribojasi, pvz.: ligoninėmis, mokyklomis, darželiais, rekreacinėmis teritorijomis, sanitarinės apsaugos zonos dydis

➤ Reikšmingumas pagal veiksnius:

➤ elgsena ir gyvensena,

➤ fizikinės aplinkos veiksniai (spinduliuotė, triukšmas, nelaimingi atsitikimai ir kt.),

➤ socialiniai veiksniai (pajamos, laisvalaikis, migracija, išsilavinimo galimybės ir kt.)

➤ profesinės rizikos veiksniai (cheminiai, fizikiniai, biologiniai ir kt.)

➤ psichologiniai veiksniai (estetinis vaizdas, galimi konfliktai ir kt.)

➤ sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų prieinamumas ir kokybė (priimtumas, tinkamumas, veiksmingumas ir kt.)

Atliekant atranką dėl poveikio visuomenės sveikatos vertinimo iki 2011 m. lapkričio 1 d. taikomas Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų sąrašas pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 31 d. įsakymą Nr. V-50 „Dėl Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme

nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo taisyklių patvirtinimo” (Žin., 2003, Nr. 18-794) pridedamas (1 priedas).

Atliekant atranką dėl poveikio visuomenės sveikatos vertinimo nuo 2011 m. lapkričio 1 d. pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejų tvarkos aprašą, patvirtintą 2011 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-474, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatyti atvejai yra planuojamos ūkinės veiklos rūšys, kurioms turi būti nustatomos arba tikslinamos sanitarinių apsaugos zonų ribos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo būdu, tačiau joms neturi būti taikomos poveikio aplinkai vertinimo procedūros Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nustatyta tvarka. Šiuo atveju atsižvelgiama į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. Nr. 343 Nutarimas „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų“ (Žin., 1992, Nr. 22-652) ir „Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201) pridedama (2 ir 3 priedai).

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo proceso etapai pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus:

- Atranka dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo privalomumo
- Atrankos išvados patvirtinimas
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas ir ataskaitos rengimas
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitos ekspertizė
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitos tvirtinimas

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo proceso etapai nuo 2011 m. lapkričio 1 d.:

- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas ir ataskaitos rengimas
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitos ekspertizė
- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitos tvirtinimas

PVSV proceso teisinio reguliavimo pakeitimo esminiai teigiami aspektai:

1. paliekamas vienas sąrašas ūkinių komercinių veiklų, pagal kurias būtina atlikti PVSV;
2. PVSV galima pradėti be atrankos procedūros;
3. PVSV atlikimo terminai turėtų žymiai sutrumpėti;
4. Aiškiai reglamentuotas visuomenės informavimas ir motyvuotų pasiūlymų nagrinėjimas.

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMAS PAV, TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTUOSE IR STATYBOS PROJEKTUOSE

Vadovaujantis Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 25 straipsniu fiziniai ir juridiniai asmenys, rengdami planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus, įstatymų nustatyta tvarka atlieka poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

PVSV Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese

Pagal Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą ir jo lydimojusius teisės aktus PVSV yra sudedamoji poveikio aplinkai vertinimo dalis. Atliekant PAV visada reikalaujama atlikti poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. PVSV atliekama vadovaujantis Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-491. Kadangi pagal Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą galimi du scenarijai, t.y. planuojamai ūkinei veiklai įrašyti į 1 įstatymo priedą atlikti PAV būtina be papildomų sąlygų ir planuojamai ūkinei veiklai įrašyti į 2 įstatymo priedą atlikti PAV būtina atlikti atranką. PAV atranką atlieka atsakingoji institucija Regioniniai aplinkos apsaugos departamentai. PAV atrankos išvada teikiama VVSPT ar jai pavaldžiai teritorinei visuomenės sveikatos priežiūros įstaigai (toliau – Visuomenės sveikatos centras (VSC)), kaip PAV subjektui, kurie per 10 darbo dienų gali pareikšti nuomonę dėl sutikimo ar nesutikimo su priimta PAV atrankos išvada. Įprasta praktika yra ta, kad VSC pagal kompetenciją motyvuotai reikalauja atlikti PAV dalį PVSV, o regioniniai aplinkos apsaugos departamentai tam pritaria. Tuo būdu, teisės aktų reikalavimai įgyvendinami, tačiau PVSV teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizės ataskaitos rengimo metu susitikimų su kompetentingais specialistais metu visuomenės sveikatos centro specialistai konstatavo, kad vienasmenis sprendimas dėl PAV atrankos yra negeras, nes priešpastato VSC ūkio subjektams, kurie jau gauna informaciją, kad PAV atlikti nereikės, o VSC reikalauja PVSV. 2011 m. gegužės 17 d. Kauno m. savivaldybių atstovai konstatavo, kad atrankos išvada, nedalyvaujant PAV subjektams sudaro problemas – savivaldybės nepatenkintos, nes susirašinėjimas „suvalgo“ laiką, o rezultatas vis tiek tas pats, atrankos išvada nekeičiama. Be to, tenka konstatuoti, kad PVSV yra licencijuojama veikla. Atliekant savarankišką PVSV, reikalaujama, kad PVSV atlikėjas turėtų nustatyta tvarka

išduotą licenciją, tačiau atliekant PVSV kaip PAV dalį licencijos nereikalaujama. PAV atliekamas pagal Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą, o jame reikalavimo licencijai nėra numatyta.

PVSV Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese, kai būtina atlikti PAV yra reglamentuota pakankamai, tačiau lieka silpnoji dalis, kai PAV atlikti nebūtina, tačiau reikalaujama atlikti PVSV. PVSV, atliekant PAV proceso metu, probleminės situacijos yra šios:

- ❖ Sprendimą priima Atsakingoji institucija Regioninis aplinkos apsaugos departamentas, nors tam yra specialusis subjektas Visuomenės sveikatos centras;
- ❖ Atsakingajai institucijai priėmus sprendimą neatlikti PAV visa apimtimi, o atlikti planuojamos ūkinės veiklos PVSV, kokių procedūrų būtina laikytis PAV ar PVSV?;
- ❖ Nevienodi reikalavimai savarankiškai PVSV (būtina licencija) ir PVSV PAV sudėtyje (nebūtina licencija).

PVSV teritorijų planavimo procese

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo vienas iš tikslų yra nurodytas 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte:

„2) formuoti **sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką** stengiantis sukurti geresnes ir visoje valstybės teritorijoje visavertes gyvenimo sąlygas;“ Šis tikslas atitinka planuojamos ūkinės veiklos PVSV esmę.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio. Specialiojo teritorijų planavimo procesas 3 dalies 1) punktą

„3. Teritorijų planavimo dokumento rengimo etapą sudaro:

1) esamos būklės analizės stadija – atliekamas teritorijos vystymo galimybių vertinimas, vystymo tendencijų ir **probleminių situacijų bei arealų nustatymas**;“

17 straipsnio. Specialiojo teritorijų planavimo procesas 4 dalyje nurodoma „4. Teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių vertinimo etapas. Teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimas atliekamas Vyriausybės nustatyta tvarka.“

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 25 straipsnio. Detaliojo teritorijų planavimo procesas 3 dalies 1) punktą

„3. Teritorijų planavimo dokumento rengimo etapą sudaro:

1) esamos būklės analizės stadija – vertinamas esamos teritorijos (žemės sklypų) užstatymas, inžineriniai tinklai, gatvės, želdiniai, gamtos ir kultūros paveldo objektai ir kt., nustatomos teritorijos vystymo tendencijos, **probleminės situacijos**;

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo specialiojo ir detaliojo teritorijų planavimo proceso metu turi būti nustatomos probleminės situacijos, o visuomenės sveikatos priežiūros aspektui vertinti atliekamas PVSV. Atsižvelgiant į Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 16 d. nutarimu Nr.920 „Dėl teritorijų planavimo dokumentų sprendinių vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuostatas:

7. Sprendinių poveikis vertinamas šiais aspektais:

7.1. poveikis teritorijos vystymo darnai ir (ar) planuojamai veiklos sričiai;

7.2. poveikis ekonominei aplinkai (įvertinamas galimas poveikis ūkio ir atskirų jo sektorių raidos procesams, investicijų ir verslo sąlygoms, valstybės ir savivaldybių biudžetams);

7.3. poveikis socialinei aplinkai (įvertinamas galimas poveikis įvairiems socialiniams procesams ir socialinėms grupėms);

7.4. poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui (įvertinamas galimas poveikis gamtinės aplinkos kokybei, kraštovaizdžio struktūrai ir ekologiškai pusiausvyrai, gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui).

Pagal teritorijų planavimo dokumentų sprendinių vertinimo tvarkos aprašą PVSV turėtų būti atliekamas pagal aprašo 1 priedo klausimyną:

III. POVEIKIS SOCIALINEI APLINKAI

15. Kaip sprendinių įgyvendinimas paveiks atskirų regionų ar rajonų bendrąją socialinę būklę?

16. Kaip sprendinių įgyvendinimas paveiks gyventojų užimtumą?

17. Kaip sprendinių įgyvendinimas paveiks vietos savivaldos ir (ar) vietos bendruomenės raidą?

18. Kaip sprendinių įgyvendinimas paveiks švietimą, kultūrą ir sveikatos apsaugą?

19. Kaip sprendinių įgyvendinimas paveiks atskiras socialines grupes (socialiai pažeidžiamus asmenis, jaunimą, jaunus šeimas, vaikus, pagyvenusius ir kitus asmenis)?

20. Kaip sprendinių įgyvendinimas gali paveikti žmones ir jų sveikatą?

Aprašo kolizija su kitais teisės aktais yra ta, kad jame pasirinkta terminologija, kuri nei Sveikatos sistemos įstatyme, nei Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme nebeveikianti, nors iš esmės jiems atitinka.

Reikėtų tikslinti Aprašo terminologiją, nes ateityje tai gali tapti rimta teisine problema.

PVSV statybos projektuose

Vadovaujantis Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 25 straipsniu statinių projektams būtina atlikti PVSV, tačiau pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo [12] 4 straipsnio 1 dalies 3 ir 5 punktus „4 straipsnis. Esminiai statinio reikalavimai

1. Statinys (jo dalis) turi būti suprojektuotas ir pastatytas iš tokių statybos produktų, kurių savybės per ekonomiškai pagrįstą statinio naudojimo trukmę užtikrintų šiuos esminius statinio reikalavimus:

3) higienos, sveikatos ir aplinkos apsaugos, t. y. kad būtų nepažeistos statinyje ar prie jo esančių žmonių higienos sąlygos ir nekiltų grėsmė žmonių sveikatai dėl šių priežasčių: kenksmingų dujų išsiskyrimo, pavojingų kietųjų dalelių ar dujų atsiradimo ore, pavojingos spinduliuotės, vandens ar dirvožemio taršos, nuotėkų, dūmų, kietųjų ar skystųjų atliekų netinkamo šalinimo, statinių konstrukcijų ar statinių vidaus drėgmės;

5) apsaugos nuo triukšmo, t. y. kad statinyje ar prie jo būnančių žmonių girdimas triukšmas nekeltų grėsmės jų sveikatai, leistų miegoti, ilsėtis bei dirbti normaliomis sąlygomis;“

ir 6 straipsnio 1 dalies 1, 4 ir 5 punktus

„6 straipsnis. Aplinkos, kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių ir kita apsauga (sauga), trečiųjų asmenų interesų apsauga

1. Atliekant statinio statybinius tyrinėjimus, rengiant statinio projektą, statant statinį, jį naudojant ir prižiūrint, be šio Įstatymo, privaloma vadovautis kitais įstatymais, teisės aktais ir nustatyta tvarka patvirtintais normatyviniais statinio saugos ir paskirties dokumentais, reglamentuojančiais:

1) aplinkos apsaugą ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą;

4) sveikatos apsaugą ir visuomenės sveikatos priežiūrą;

5) darbuotojų saugą ir sveikatą, visuomenės sveikatos saugą;“

turi būti atliekama statinio projekto atitikties visuomenės sveikatos saugos reglamentų reikalavimams. PVSV turėtų būti atliekama tuo atveju, kai pagal 6 straipsnio 1 dalies 1 punktą atliekamas poveikio aplinkai vertinimas, kaip to vertinimo sudedamoji dalis.

Be to, PVSV dokumentai yra pripažinti vienu iš esminių dokumentų, kurie turi būti pateikiami statinio projektuotojui pagal Statybos techninį reglamentą STR 1.05.06:2010 Statinio projektavimas [13]:

7.2.5. Statytojas teisės aktų nustatytais atvejais Projektuotojui taip pat pateikia:

7.2.5.1. statinio statybos pagrindimą. Statinio statybos pagrindimas – dokumentas, kurio tikslas – įvertinti Statytojo sumanymo statyti statinį tikslingumą.

Bendruoju atveju vertinant Statytojo poreikį statyti statinį statinio statybos pagrindime pateikiama: atitinkamos prognozės (ekonominė, techninė, finansinė ir pan.); statinio statybos, funkcionavimo pasekmės, šių pasekmių vertinimo aspektai (ekonominis, socialinis, poveikio žmonėms ir aplinkai, techninis, finansinis ir pan.). Statinio statybos pagrindime nurodomi (galimais atvejais) esminiai apibendrinti rodikliai, išreiškiami kiekybiniais parametrais.

Statinio statybos pagrindimo sudėtį visais atvejais nustato Statytojas.

Statinio statybos pagrindimą Statytojo užsakymu ir jo lėšomis gali rengti juridinis asmuo ar mokslo institucija [5.27];

7.2.5.2. planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentus [5.4], [5.33], [5.34];

7.2.5.3. planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentus [5.36];

PVSV PRAKTINIS ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE

PVSV praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizė atlikta pagal:

- Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos ir jai pavaldžių įstaigų metines ataskaitas;
- PVSV ataskaitų kokybinį vertinimą;
- PVSV teisminę praktiką;
- Anketinę su poveikio visuomenės sveikatos vertinimo praktiniu įgyvendinimu susijusių specialistų apklausą.

Parengtų PVSV ataskaitų prieinamumas visuomenei yra ribotas, internetinėje erdvėje jos nėra skelbiamos. PVSV ataskaitų projektai teisės aktų nustatyta tvarka motyvuotiems pasiūlymams pateikiami suinteresuotai visuomenei savivaldybėje arba vienoje iš jos seniūnijų, po nustatyto termino visuomenei nebelieka galimybių susipažinti ar net kontroliuoti ūkio subjektų išpareigojimus, surašytus patvirtintose PVSV ataskaitose.

Vienintelė galimybė yra kreiptis į Valstybinę visuomenės sveikatos priežiūros tarnybą ir jai pavaldžias įstaigas, kurios derina PVSV ataskaitas. Ūkio subjektai organizuojantys PVSV ir PVSV ataskaitų rengėjai akivaizdžiai nevykdo JTO EEK Orhuso Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (toliau – Orhuso konvencija) priimta 1998 m. birželio 25 d. 4-oje Europos ministrų konferencijoje. Poveikio aplinkai vertinimui ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimui yra taip pat taikomos Orhuso konvencijos nuostatos. Europos bendrija 2003 m. priėmė Orhuso konvenciją įgyvendinančias dvi direktyvas – 2003/4/EB (dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką) ir 2003/35/EB (nustatančią visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas). Valstybės narės turėjo perkelti šių direktyvų nuostatas į nacionalinius įstatymus iki 2005 m. vasario 14 d. ir 2005 m. birželio 25 d. atitinkamai. Lietuvoje Konvencija galioja nuo 2002 m. balandžio 28 d. kaip tarptautinė sutartis, o nuo 2005 m. vasario 17 d., kai Konvencijos šalimi tapo Bendrija, – kaip neatsiejama ES teisės dalis. Pagrindinis Konvencijos tikslas užtikrinti žmogaus teisę gyventi palankioje jo sveikatai ir gerovei aplinkoje, nes tinkama aplinkos apsauga yra būtina pagrindinėms žmogaus teisėms užtikrinti, įskaitant ir teisę gyventi. Todėl

Konvencija neatsiejama nuo pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių, gina pamatines žmogaus vertybes, pripažįsta žmonių teisę dalyvauti priimant pagrindinius jų gyvenimą veikiančius sprendimus. Bet kuriam visuomenės nariui suteikiama teisė spręsti dėl žmogaus gyvenimo aplinkos bei prievolė kiekvienam asmeniškai ir kartu su kitais saugoti šią aplinką, gerinti jos būklę dėl šios ir būsimų kartų gerovės. Drauge Konvencija siekiama užtikrinti valdžios atskaitomybę, skaidrumą, atsakomybę visuomenei. Konvencijos „ramsčiai“ – trys pagrindinės visuomenės teisės: gauti informaciją apie aplinką, dalyvauti priimant sprendimus dėl aplinkos ir kreiptis į teismus aplinkos klausimais. Šia Konvencija siekiama užtikrinti:

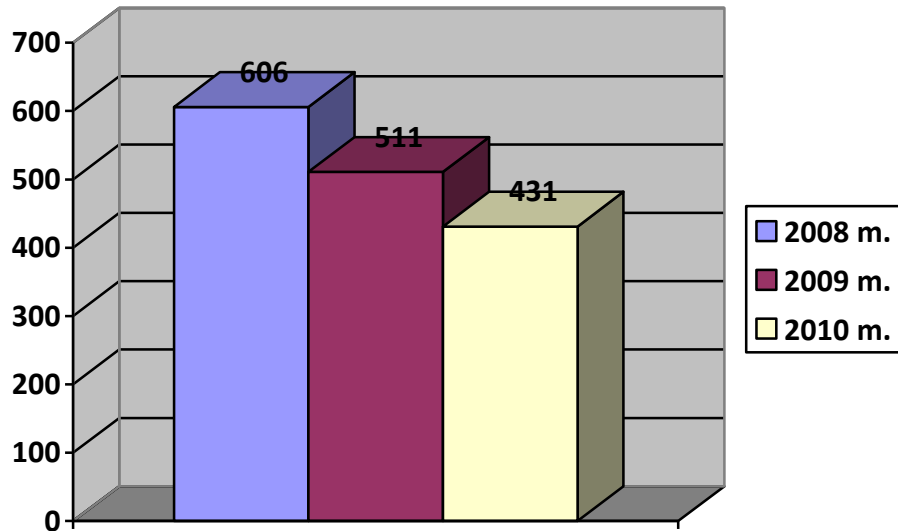
- 1) informacijos apie aplinką, kuria disponuoja valstybės institucijos, prieinamumą visuomenei;
- 2) valstybės institucijų funkcijas, susijusias su informacijos apie aplinką kaupimu, atnaujinimu ir platinimu;
- 3) visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos, galinčios turėti didelį poveikį aplinkai;
- 4) visuomenės dalyvavimą rengiant planus, programas bei teisės aktus, susijusius su aplinkos apsauga;
- 5) teisę kreiptis į teisingumo institucijas dėl sprendimų arba veiksmų, prieštaraujančių aplinkosaugos teisės aktams, apskundimo.

Ohuso konvencijos nevykdymas PVSV sistemoje yra didelė grėsmė nesiskaityti su visuomenės nuomone, o ūkio subjektų išpareigojimų ir reikalavimų jiems slėpimas (gal specialus nevykdymas) gali sukelti grėsmingas pasekmes visuomenės sveikatai.

PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO DUOMENYS PAGAL VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS IR JAI PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ METINES ATASKAITAS

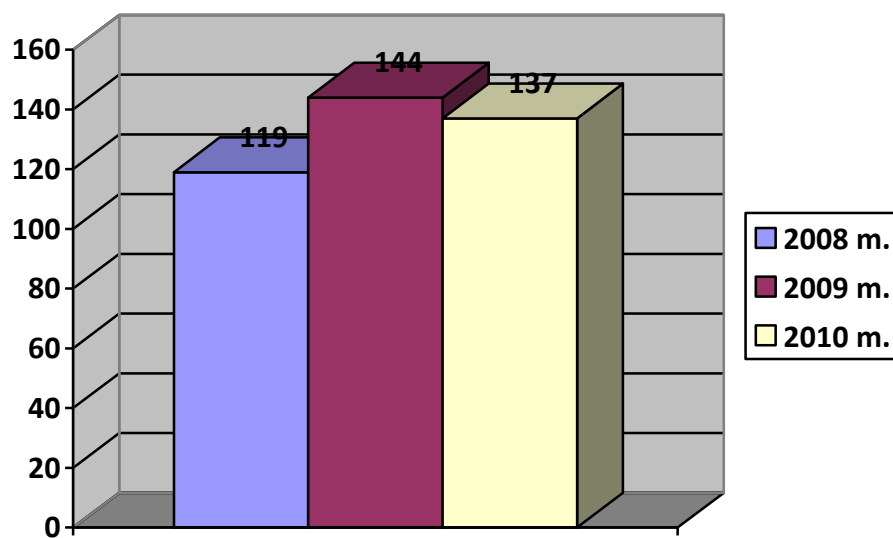
Pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytą poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-511 (Žin., 2004, Nr. 109-4091), Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros

tarnyba ir jai pavaldžios įstaigos kiekvienais metais vidutiniškai iš planuojamos ūkinės veiklos organizatorių gauna apie 500 paraiškų atlikti PVSV atranką.

1 diagrama VVSPT ir jai pavaldžių įstaigų atliktas PVSV atrankų skaičius.

Diagrama parengta pagal Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos metines ataskaitas, paskelbtas internetinėje svetainėje www.vvspt.lt. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba ir jai pavaldžios įstaigos kiekvienais metais vidutiniškai iš planuojamos ūkinės veiklos organizatorių gauna apie 500 paraiškų atlikti PVSV atranką, tik apie 20 proc. paraiškų pripažįstamas privalomumas atlikti PVSvertinimą.

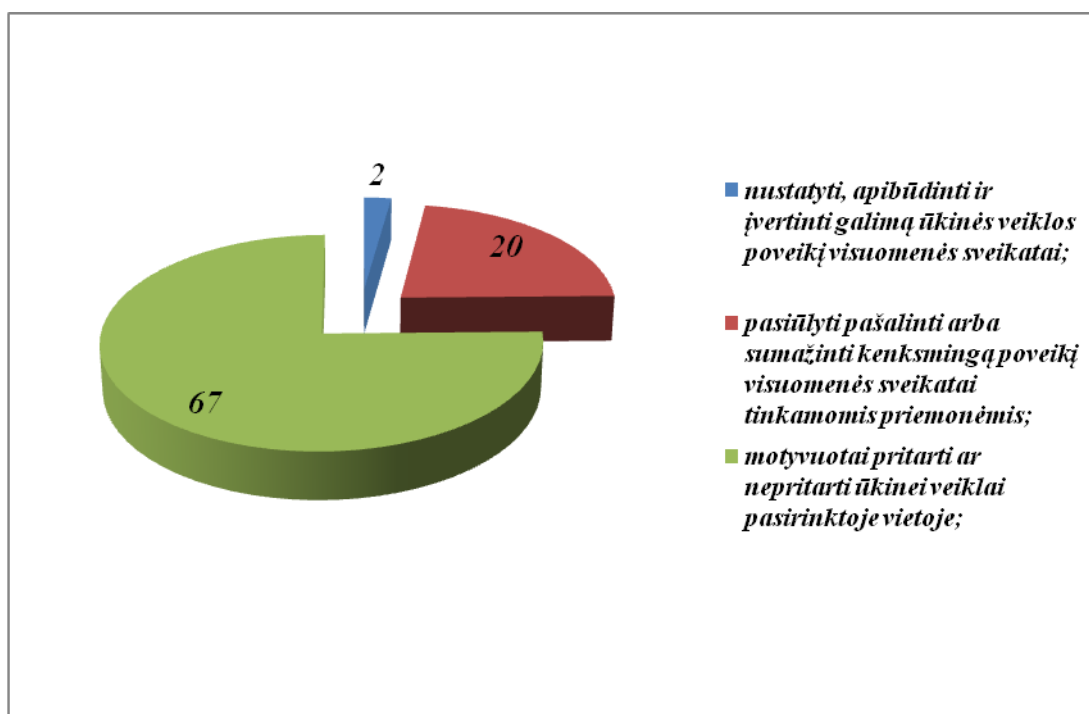

2 diagrama. VVSPT ir jai pavaldžių įstaigų gautų derinti PVSV ataskaitų skaičius. Diagrama parengta pagal Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos metines ataskaitas, paskelbtas internetinėje svetainėje www.vvspt.lt.

PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO DUOMENYS PAGAL PVSV ATASKAITŲ KOKYBINĮ VERTINIMĄ

Kadangi PVSV ataskaitų prieinamumas yra labai apribotas, todėl ši analizės dalis parengta pagal Valstybinio aplinkos sveikatos centro 40 PVSV ataskaitų ir UAB „R.A.C.H.E.L. Consulting“ – 49 PVSV ataskaitų duomenis (4 priedas). PVSV bendrieji duomenys rodo, kad visų analizuotų PVSV ataskaitų rengėjai yra visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir licencijuotis poveikio visuomenės sveikatos vertinimui. PVSV ataskaitų rengimo tikslai yra trys:

- ❖ nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai;
- ❖ pasiūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis;
- ❖ motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje.

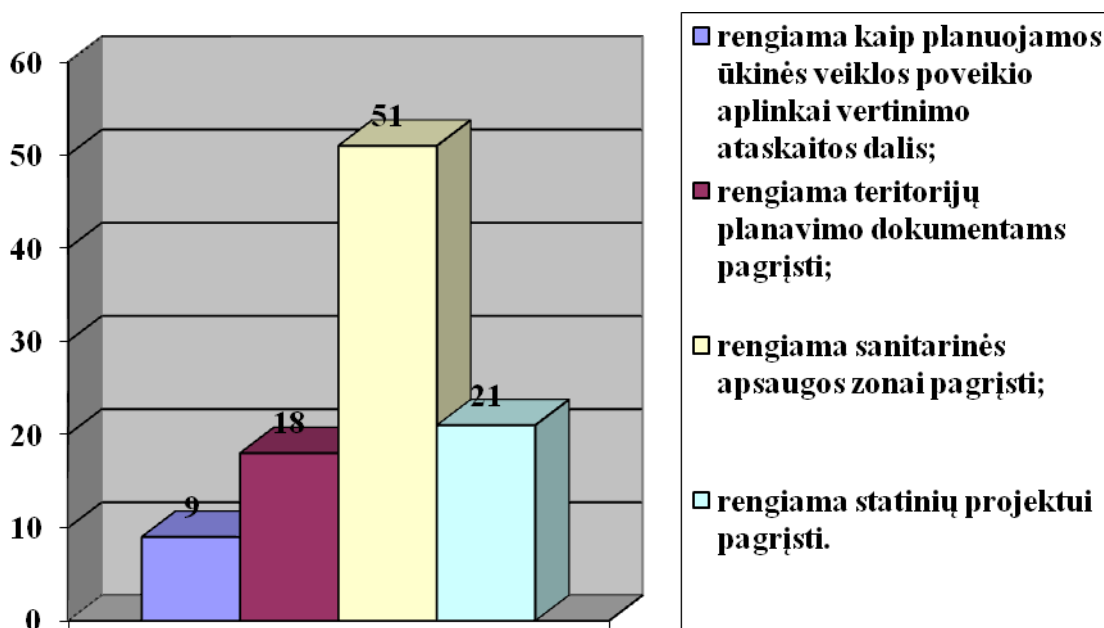
3 diagrama. PVSV ataskaitos rengimo tikslų pasiskirstymas

3 diagramos duomenys rodo, kad dažniausiai PVSV ataskaitose siekiama motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje, antras pagal svarbą keliamas tikslas yra

pasiūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis.

PVSV ataskaitos rengiamos:

- ❖ kaip planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos dalis;
- ❖ teritorijų planavimo dokumentams pagrįsti;
- ❖ sanitarinės apsaugos zonai pagrįsti;
- ❖ statinių projektui pagrįsti.

4 diagrama. PVSV ataskaitos rengimo užduočių pasiskirstymas

4 diagramos duomenys rodo, kad dažniausiai PVSV ataskaitos rengiamos sanitarinės apsaugos zonai pagrįsti, beveik vienodai dažnai, bet net 2 kartus rečiau – teritorijų planavimo dokumentams pagrįsti ir statinių projektui pagrįsti, o kaip planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos dalis rengiama rečiausiai.

Analizuojant PVSV ataskaitas pagal PVSV reikšmingumą vietos atžvilgiu dažniausia ir įprasta reikšmė yra, kad numatoma vieta rigojasi su gyvenamąją aplinka (81 atvejis), kiti 7 atvejai pasiskirtė taip – 2 numatomos vietos reikšmingos visuomeniniu požiūriu, 2 numatomos vietos ribojasi su kitais svarbiais objektais ir 4 kartus buvo kitų svarbių priežasčių.

PVSV ataskaitose PVSV reikšmingumas pagal visuomenės sveikatos rizikos veiksnius visiškai atitiko PVSV ataskaitų rengimo tikslus ir kitas užduotis. Objektyviai vertinant, kai PVSV ataskaita rengiama sanitarinės apsaugos zonai pagrįsti, tai PVS vertinimo pagrindą sudaro fizinės aplinkos veiksniai ir t.t. PVSV ataskaitose yra pakankamai duomenų apie socialinius veiksnius, profesinės rizikos veiksnius, psichologinius veiksnius, sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę, tačiau tai pateikiama tam, kad PVSV ataskaitos atitiktų Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinius nurodymus.

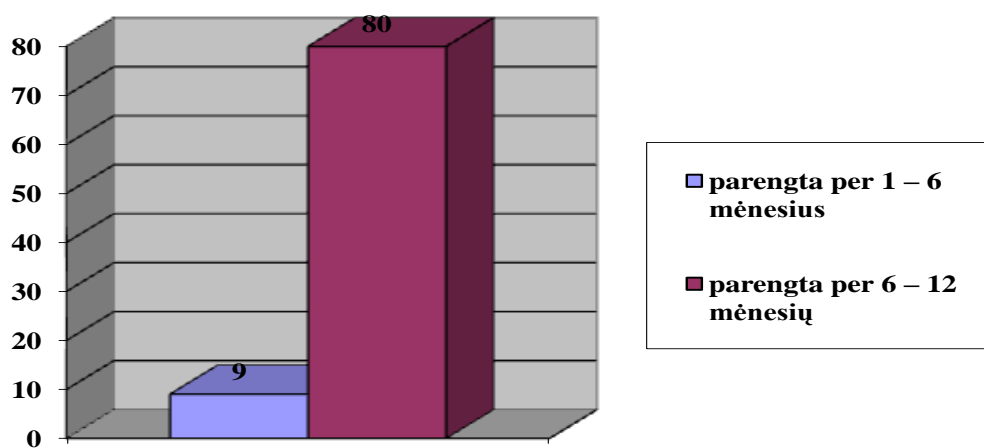
1 lentelė. *PVSV reikšmingumas pagal visuomenės sveikatos rizikos veiksnius*

Fizinės aplinkos veiksniai (oro, vandens ir maisto kokybė, dirvožemis, spinduliuotė, triukšmas, būsto sąlygos, sauga, susisiekimas, teritorijų planavimas, atliekų tvarkymas, energijos panaudojimas, nelaimingų atsitikimų rizika, pasyvus rūkymas ir kt.);	89
Socialiniai veiksniai (diskriminacija, nuosavybė, pajamos, išsilavinimo galimybės, užimtumas, darbo rinka, darbo galimybės, laisvalaikis, judėjimo galimybės, visuomeninis bendravimas, migracija, šeimos sudėtis ir kt.);	0
Profesinės rizikos veiksniai (cheminiai, fizikiniai, biologiniai, ergonominiai, psichosocialiniai, fiziniai);	0
Psichologiniai veiksniai (estetinis vaizdas, suprantamumas, sugebėjimas valdyti situaciją, prasmingumas, galimi konfliktai ir kt.);	0
Sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų prieinamumas ir kokybė (priimtumas, tinkamumas, tęstinumas, veiksmingumas, sauga, prieinamumas, kokybė, pagalba sau ir kt.);	0
Kiti veiksniai.	0

PVSV ataskaitų analizės duomenys rodo, kad visuomenė nei karto neteikė motyvuotų siūlymų PVSV ataskaitai ir visada pritarė PVSV ataskaitai arba į ataskaitas neįtraukti duomenys apie visuomenės reakciją. Ši situacija tam tikra prasme kelia nerimą, nes visuomenė labai vangiai dalyvauja susitikimuose su PVSV ataskaitos rengimo ir PVSV organizavimo atstovais. Be to, visuomenės nuomonei sužinoti teisės aktais pasirinktas vienintelis būdas – susirinkimas, kas akivaizdžiai neatitinka siekiui tapti žinių visuomene. Kadangi prieinamumas prie PVSV ataskaitų po to yra apribotas, tai visuomenės dalyvavimą

PVSV ataskaitos projektų svarstyme būtina aktyvinti. PVSV ataskaitos turėtų būti savivaldybės ir PVSV rengėjų internetinėse svetainėse.

Analizuojant PVSV ataskaitų rengimo, derinimo ir kitų procedūrų trukmę, tenka konstatuoti, kad PVSV ataskaitos parengiamos ir patvirtinamos per vienus metus. Šiam procesui trumpinti turi būti rasta papildomų galimybių derinimo veiksmus atlikti kiek įmanoma greičiau, o PVSV ataskaitų rengėjai turėtų pagerinti PVSV ataskaitų kokybę.

5 diagrama. PVSV ataskaitos rengimo trukmės pasiskirstymas

Analizuojamos PVSV ataskaitos apėmė daugelį ūkinės komercinės veiklos rūšių, iš kurių nežymiai dominuojančios yra gyvulininkystės ir paukštininkystės įmonių ir vėjo jėgainių PVSV. PVSV ataskaitose esminė ir unifikuota išvada yra „Pagal pateiktus dokumentus ir duomenis, įmonei veikiant pagal nustatytus reikalavimus, įmonės veikla nedarys tiesioginio reikšmingo neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.“ Ši išvada paprastai suponuoja teiginius, kad įmonės sanitarinė apsaugos zona gali būti mažinama.

PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE TEISMINĖ PRAKTIKA

Lietuvoje PVSV procedūrų ir kokybės klausimais per paskutinius tris metus administraciniuose teismuose buvo nagrinėjamos dvi bylos, dar viena byla buvo nagrinėjamos dėl sanitarinių apsaugos zonų nustatymo, atliekant PVSV. Taigi, Lietuvos teismų praktikoje pavyko identifikuoti 3 bylas, pasibaigusias galutiniais sprendimais, tai Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2008 m. rugsėjo 12 d. nutartis (adm. b. Nr. A⁵⁷⁵-1519-08), LVAT 2008 m. spalio 15 d. nutartis (adm. b. Nr. A⁵⁵⁶-1617/2008) ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2009-10-13 nutartis (civ. b. Nr. 3K-3-415/2009). Visose bylose buvo nagrinėjamas netikslus teisės aktų reikalavimų procedūrų įgyvendinimas ir atitinkamų teismų išvadose buvo nurodyta, kaip pavyzdžiui: atliekant PVSV turi būti įvertinti visų PVSV metodiniuose nurodymuose numatytų veiksmų įtaka visuomenės sveikatai. VSC atliekant PVSV ataskaitos ekspertizę turi patikrinti, ar ataskaitos teiginiai ir duomenys yra teisingi. Išvada skirta PVSV ataskaitos nepakankamai kokybei. Kita byla pagrindinį dėmesį sutelkė į netiklų teisės aktų įgyvendinimą PVSV derinimo procese, t.y. prieš patvirtinant poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitą, turi būti atlikta ekspertizė, įforminta ekspertizės aktu, o ekspertizės išvada įforminama Normatyvinių dokumentų bei gaminių higieninės ekspertizės protokolu (forma Nr.303/3a). LAT išnaginėjęs bylą, patikslino loginį ryšį tarp PAV ir PVSV kaip jo sudėtinės dalies ir paskė, kad kai poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas, o poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra atliktas atskirai kito subjekto nei poveikio aplinkai vertinimas, jis laikytinas poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos sudėtine dalimi.

Negausi PVSV teisminė praktika rodo, kad suinteresuota visuomenė dar nepakankamai naudojami šiuo labai veiksmingu, reikšmingu ir visuomenei naudingu įrankiu, gindama savo interesus arba PVSV daugumoje atvejų atliekama nepriekaištingai tiksliai pagal teisės aktų reikalavimus.

PVSV STRATEGINIAME PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIME (SPAV) LIETUVOJE

Strateginio pasekmių vertinimo tikslas yra užtikrinti, kad plėtros planų, strategijų ir programų pasekmės aplinkai būtų įvertintos ir suderintos iš anksto, prieš patvirtinant planus. SPAV procedūra skirta užtikrinti, kad visuomenė ir įvairios interesų grupės galėtų pareikšti savo nuomonę dėl numatomų plėtros planų, strategijų ir programų. Planavimo proceso metu visos pastabos turi būti svarstomos. Po plano ar programos patvirtinimo visuomenė informuojama apie priimtą sprendimą, argumentuotai pagrindžiant sprendimo būtinybę ir išaiškinant, kaip buvo atsižvelgta į visuomenės ir interesų grupių pareikštas aplinkosaugines pastabas ir reikalavimus. Galimo tarpvalstybinio poveikio aplinkai atveju kaimyninė valstybė, kuriai gali daryti poveikį planuojama plėtra, yra informuojama ir turi galimybę pareikšti pastabas, į kurias taip pat turi būti atsižvelgta priimant plėtros sprendimus.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. 5-75; 2004, Nr. 36-1179) 27 straipsniu, įgyvendindama 1991 m. Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste Strateginio aplinkos vertinimo protokolą, ratifikuotą Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl 1991 m. Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste pirmojo ir antrojo pakeitimų ir 1991 m. Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste Strateginio aplinkos vertinimo protokolo ratifikavimo“ (Žin., 2010, Nr. 137-7010), ir 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157), Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas). Apraše nurodyti SPAV uždaviniai:

„7. Vertinimą privaloma atlikti, kai:

7.1. planai ir programos skirti pramonės, energetikos, transporto, telekomunikacijų, turizmo, žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės, vandens ūkio plėtrai, atliekų tvarkymui, žemės naudojimui (paskirčiai) nustatyti ar teritorijoms planuoti ir lemia ūkinės veiklos projektų, įrašytų į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 82-1965; 2005, Nr. 84-3105) 1 ar 2 priedėlius, plėtros pagrindus;

7.2. rengiami nacionalinio, regiono ir rajono lygmenų bendrojo teritorijų planavimo dokumentai ar esminiai jų pakeitimai;

7.3. planų ir programų įgyvendinimas susijęs su įsteigta ar potencialia „Natura 2000“ teritorija ar artima tokios teritorijos aplinka ir institucija, atsakinga už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą. Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nustato, kad pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos (92/43/EEB) dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos nuostatas tokio plano ar programos įgyvendinimas (individualiai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali daryti reikšmingą poveikį įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms;

7.4. per atranką strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti nusprendžiama, kad privaloma atlikti konkretaus plano ar programos strateginį pasekmių aplinkai vertinimą. “

PVSV procedūros taikytinos 7.1, 7.2 ir 7.4 punktuose numatytais atvejais. Be to, Apraše nurodyti du reikšmingumo kriterijai, kurie susieti su PVSV:

„2. Planų ir programų įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo kriterijai, nustatomi pagal pasekmių pobūdį ir teritorijos, kurioje gali kilti pasekmių, savybes:

2.4. *poveikį visuomenės sveikatai* arba aplinkai;

2.5. pasekmių dydį ir erdvinį mastą (*pasekmių visuomenės sveikatai mastą* ir teritorijos dydį);”

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procesą sudaro penki pagrindiniai etapai:

- atranka strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti;
- strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumento rengimas ir nagrinėjimas (įskaitant konsultacijas su visuomene ir valstybės bei savivaldybių institucijomis);
- vertinimo ataskaitos rengimas ir nagrinėjimas (įskaitant konsultacijas su visuomene ir valstybės ir savivaldybių institucijomis);
- sprendimo dėl planavimo dokumento patvirtinimo priėmimas (atsižvelgiant į informaciją apie planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir į konsultacijų rezultatus);
- plano ar programų įgyvendinimo pasekmių aplinkai monitoringas (stebėseną).

Įgyvendindami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą VSC dalyvauja SPAV procese, vertindami poveikio visuomenės sveikatai aspektus, ir 2007 – 2010 m. atskiruose SPAV etapuose nagrinėjo:

SPAV atrankos dokumentus				SPAV apimties nustatymo dokumentus				SPAV ataskaitas			
2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
88	153	94	72	47	21	14	27	34	41	19	31

Analizuojant PVSV teisinę bazę SPAV kontekste, tenka konstatuoti, kad yra tik vienas dokumentas, kuris gali būti taikomas, tai Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-491. Galima sutikti, kad šis dokumentas tinka atlikti Aprašo 7.1 punkte nurodytą vertinimą, tačiau nevisai tinka vertinti rengiamus nacionalinio, regiono ir rajono lygmenų bendrojo teritorijų planavimo dokumentus ar esminius jų pakeitimus, t.y. Aprašo 7.2 ir 7.4 punktus.

PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO DUOMENYS PAGAL ANKETINĖS APKLAUSOS DUOMENIS

Ataskaitos rengimo metu buvo atlikta anoniminė anketinė apklausa, kurios metu buvo išdalinta anketų ir gauta atsakymų į anketos klausimus 100 su poveikio visuomenės sveikatos vertinimo praktiniu įgyvendinimu susijusių specialistų:

Institucijos:	Atstovų skaičius:
Kauno regionas	
Kauno VSC	12
Kauno m. savivaldybė	2
Raseinių r. sav. Administracija, Architektūros ir urbanistikos skyrius	2
Kauno r. sav. Administracija	1
Vilniaus regionas	
Vilniaus RAAD	4
Vilniaus VSC:	
Visuomenės sveikatos saugos sk.	2
Stebėseną	1
Nenurodė skyriaus	5
AAA, oro kokybės vertinimo sk.	1
Vilniaus m. Visuomenės sveikatos biuras	1
VVSPT:	
Sveikatos rizikos veiksniu valdymo sk	2
Administracija	1
Vilniaus sav. Administracija, architektūros sk	1
Elektrėnų sav. Administracija, Savivaldybės gydytojo tarnyba	1
UAB Sweco Lietuva	4
nenurodė darbovietės	3
Šiaulių regionas	
VŠĮ Ventos ambulatorija	1
Šiaulių m. sav. Administracija, Kanceliarija (pavadojanti sav. gydytoja)	1
Šiaulių m. sav. Administracija, Architektūros ir urbanistikos sk.	1
Šiaulių VSC:	
Akmenės skyrius	1
Kelmės skyrius	1
Nenurodė skyriaus	4
Švenčionių r. sav. Visuomenės sveikatos biuras, Visuomenės sveikatos sistema	1
Sveikatos apsaugos ministerija, Visuomenės sveikatos priežiūros skyrius	1
Šiaulių RAAD	4
Klaipėdos regione	
Klaipėdos VSC:	
Klaipėdos VSC Gargždų sk.	1
Klaipėdos VSC Kretingos sk.	2
Nenurodė skyriaus	13
Klaipėdos RAAD	4
Neringos savivaldybės administracija	1
Baltijos pajūrio aplinkos tyrimų ir planavimo institutas	1
Panevėžio regione	
Panevėžio VSC:	
Visuomenės sveikatos saugos sk.	3
Nenurodė sk.	10

Panevėžio RAAD:

PAVNS

2

Nenurodė sk.

4

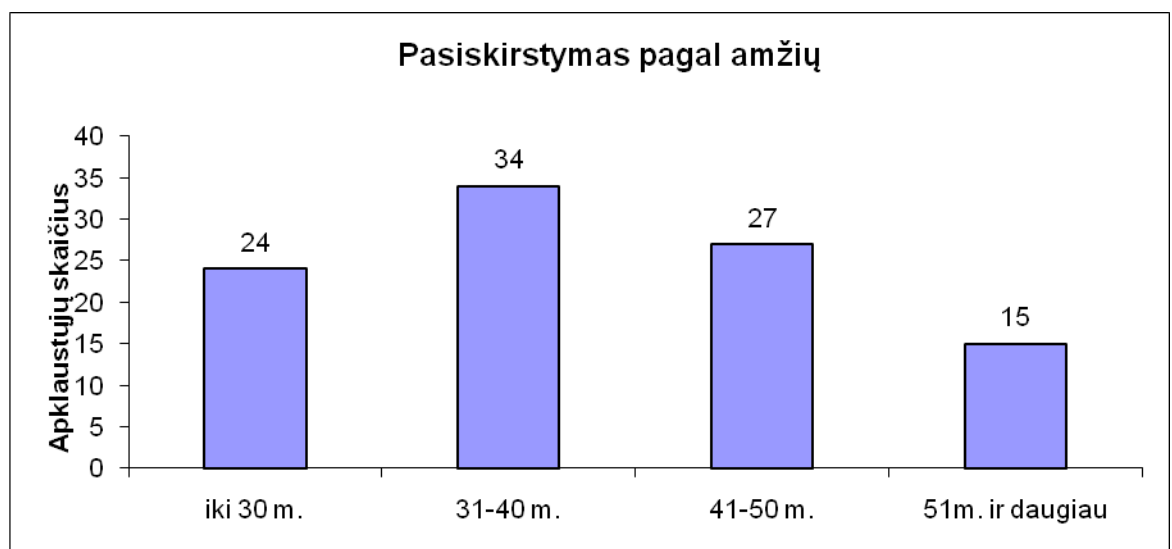
Panevėžio m. savivaldybės administracija Geologija

1

Viso:

100

Anketa, suderinta su Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru, pridedama. Apibendrinti anketos duomenys pateikiami diagramų pavidalu.

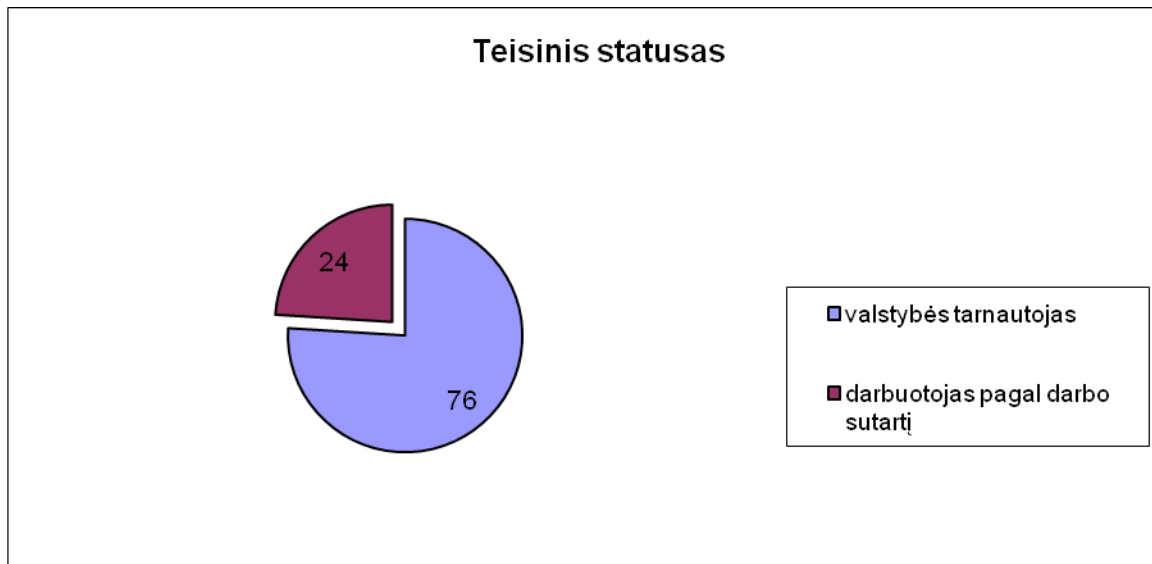

6 diagrama. Apklaustųjų pasiskirstymas pagal amžių.

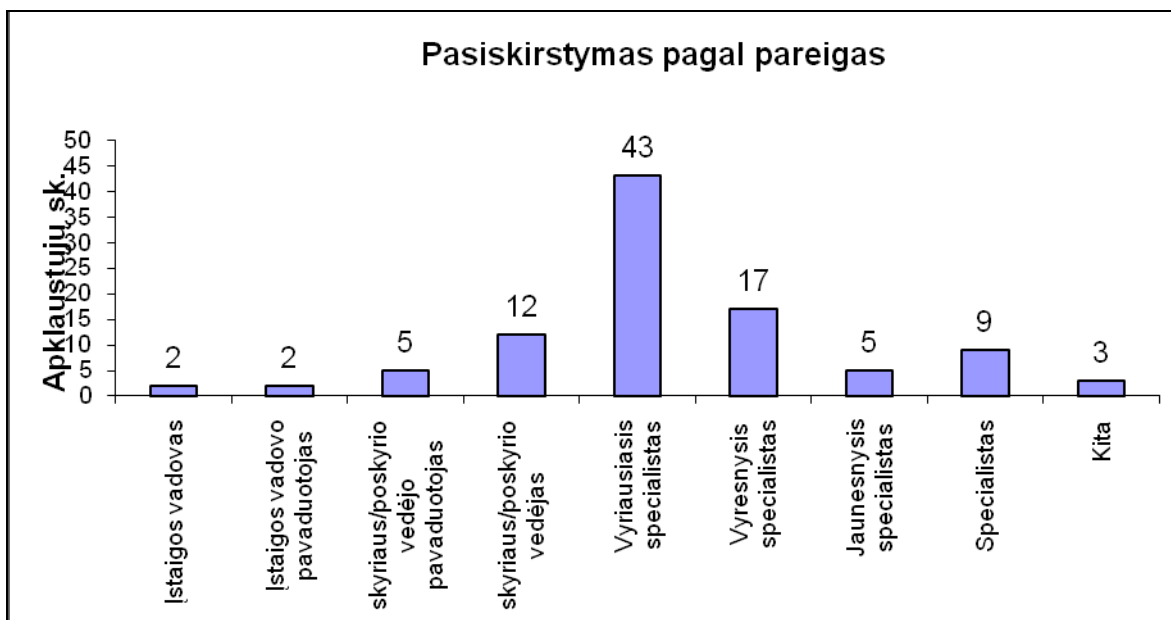
7 diagrama. Apklaustųjų pasiskirstymas pagal lytį.

Pastaba – vienas apklaustasis nenurodė savo lyties, tačiau bendrosios tendencijos tai nekeičia.

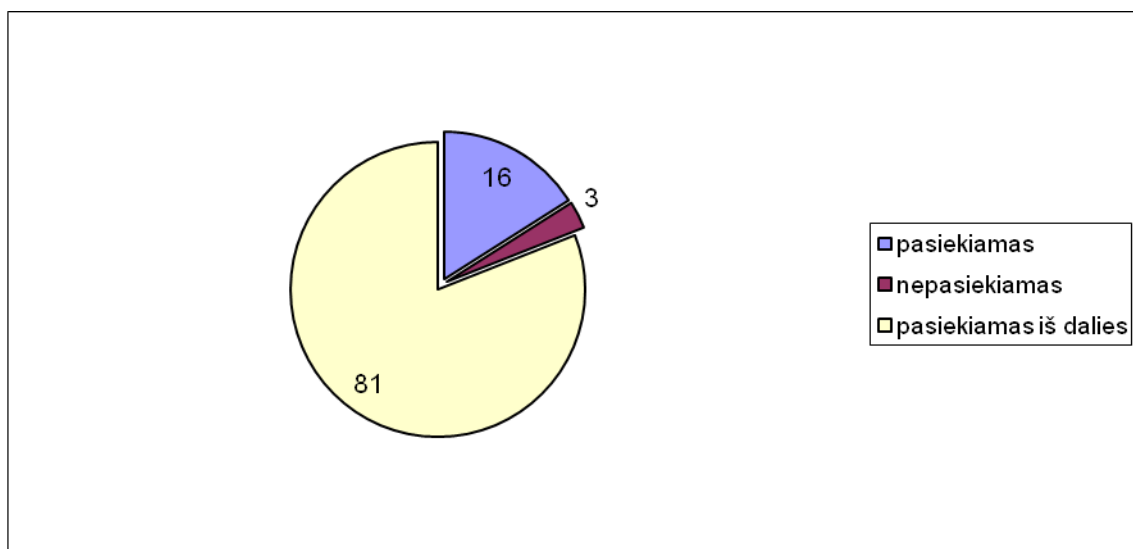
8 diagrama. Apklaustųjų pasiskirstymas pagal teisinį statusą.

Apklausoje dalyvavo 76 proc. valstybės tarnautojų ir 24 proc. dirbančiųjų pagal darbo sutartis.

9 diagrama. Apklaustųjų pasiskirstymas pagal pareigas.

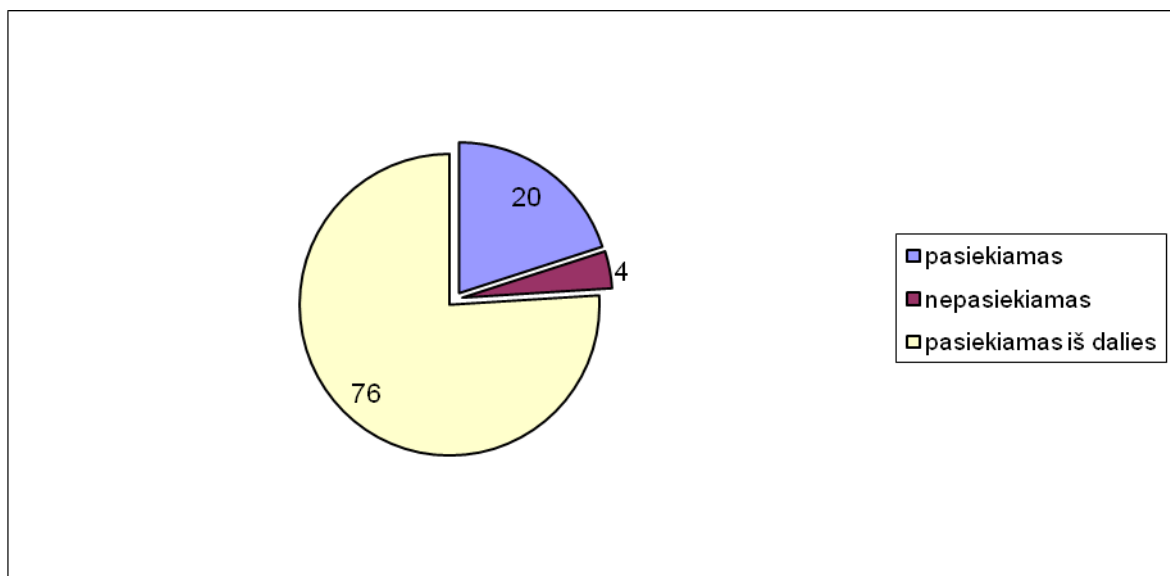
Apklausoje dalyvavo 43 proc. vyriausiųjų specialistų, 17 proc. vyresniųjų specialistų, 12 proc. skyriaus vedėjų.

10 diagrama. PVSV proceso įteisintas teisinio reguliavimo tikslo „*nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai*“ pasiekiamumas.

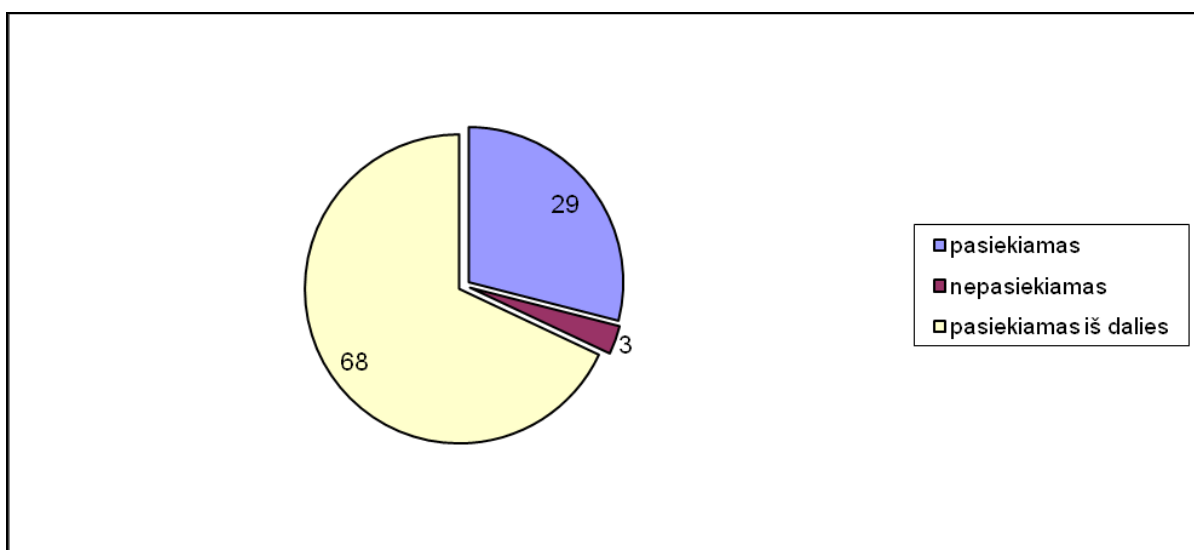
81 proc. apklaustųjų pareiškė, kad PVSV tikslas „*nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai*“ pasiekiamas iš dalies. Papildomai komentuodami savo nuomonę nedidelė dalis respondentų pareiškė, cituojame:

prieinama informacija visoms suinteresuotoms pusėms; priimant sprendimą būtinas tarpinstitucinis bendradarbiavimas; PVSV turi būti įtrauktas į strateginius plėtros planus, detaliuosius planus; parengti atskirų veiksnių vertinimo metodikas; pradėti vertinti netiesioginį poveikį; visuomenės sveikatai, smulkiai sureguliuoti kiekvieną sritį, kurią reikia įvertinti, apibūdinti (turi būti pilnai ir smulkiai išnagrinėti visi aspektai; PVSV tikslas pasiekiamas tik formaliai ir būtinas tikslus funkcijų pasidalijimas.

11 diagrama. PVSV proceso įteisintas teisinio reguliavimo tikslo „*pasūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis*“ pasiekiamumas.

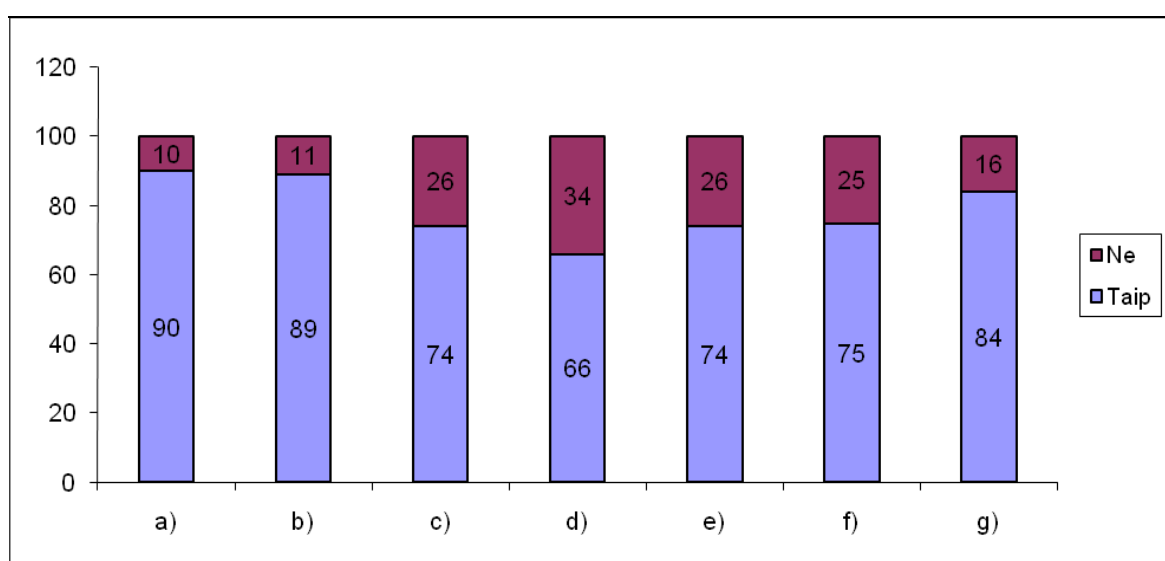
76 proc. apklaustųjų pareiškė, kad PVSV tikslas „*pasūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis*“ pasiekiamas iš dalies. Komentuodami savo nuomonę dalis respondentų pareiškė, kad dažnai rengėjai net nepasiūlo mažinimo priemonių, nes nurodo, kad nebus poveikio ir priemonės nereikalingos, kad tai priklauso nuo PVSV atliekančiojo vertintojo kompetencijos, o metodikose trūksta prevencinių priemonių, kuriomis galima būtų sumažinti poveikį visuomenės sveikatai.

12 diagrama. PVSV proceso įteisintas teisinio reguliavimo tikslo „*motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje*“ pasiekiamumas.

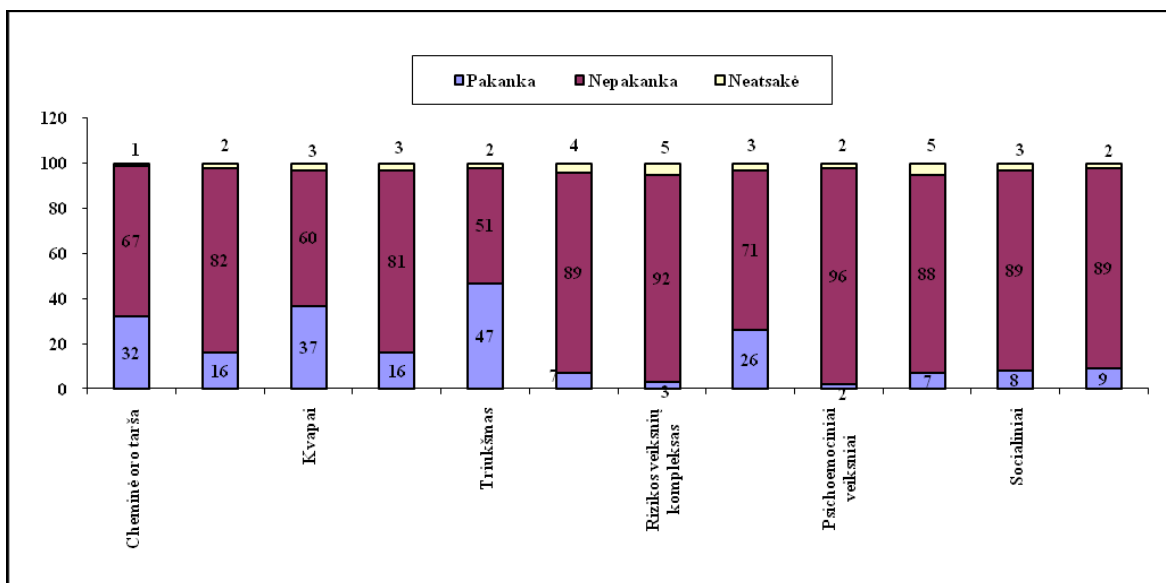
68 proc. apklaustųjų pareiškė, kad PVSV tikslas „*motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje*“ pasiekiamas iš dalies, tačiau daugiausia 29 proc. apklaustųjų nurodė, kad šis tikslas pasiekiamas, kiti tikslai pasiekiami atitinkamai 16 proc. ir 20 proc.

3-4 proc. apklaustųjų mano, kad PVSV proceso įteisinti teisinio reguliavimo tikslai nepasiekiami.

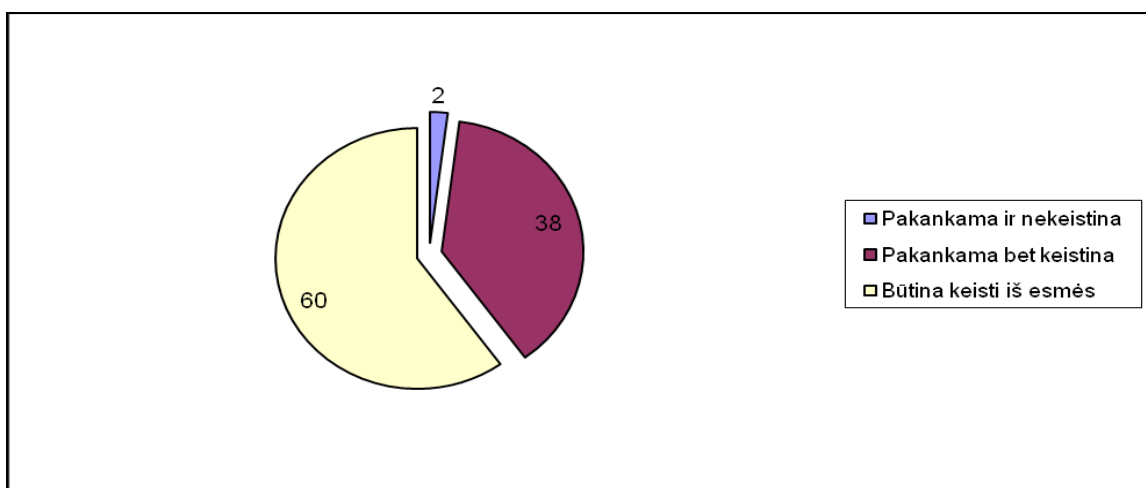
13 diagrama. Faktiniai PVSV proceso teisinio reguliavimo padariniai.

90 proc. apklaustųjų pareiškė, kad PVSV proceso metu nustatomas galimas ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai, 89 proc. apklaustųjų pareiškė, kad apibūdinamas galimas ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai, 74 proc. apklaustųjų pareiškė, kad įvertinamas galimas ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai, 66 proc. apklaustųjų pareiškė, kad pasiūloma kaip pašalinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis, 74 proc. apklaustųjų pareiškė, kad pasiūloma kaip sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis, 75 proc. apklaustųjų pareiškė, kad motyvuotai pritariama ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje, 84 proc. apklaustųjų pareiškė, kad motyvuotai nepritariama ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje.

14 diagrama. Metodinių dokumentų pakankamumas PVSV proceso metu, vertinant visuomenės sveikatos rizikos veiksnius

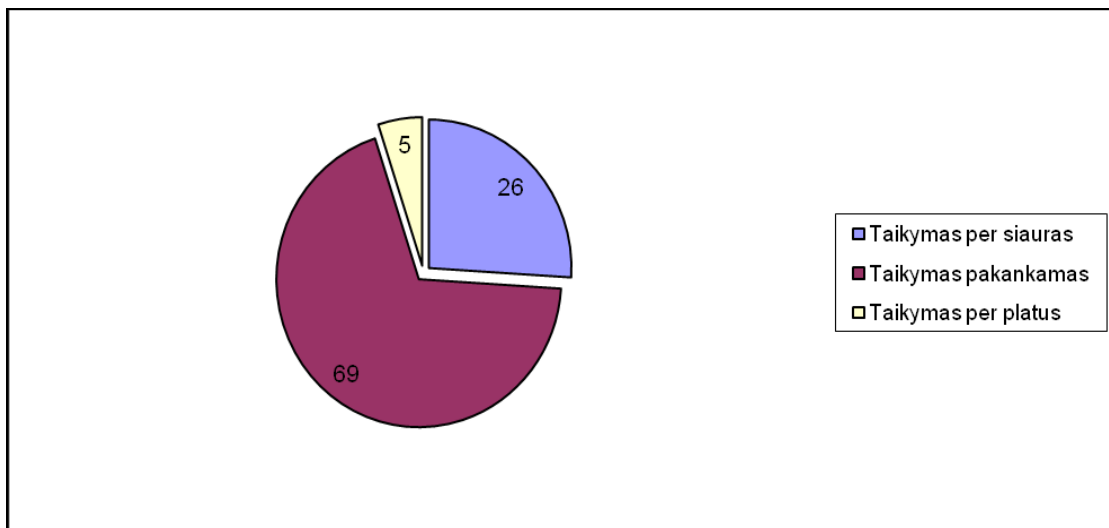
67 proc. apklaustųjų pareiškė, kad PVSV procesui nepakanka metodinių dokumentų cheminei oro taršai vertinti, 82 proc. mikrobinei oro taršai vertinti, 60 proc. kvapams vertinti, 81 proc. nejonizuojančiai spinduliuotei vertinti, 51 proc. triukšmui vertinti, 89 proc. infragarsui vertinti, 71 proc. rizikos veiksnių kompleksui vertinti, 71 proc. vandens kokybei vertinti, 96 proc. psichoemociniams veiksniams vertinti, 88 proc. gyvensenai vertinti, 89 proc. socialiniams veiksniams vertinti, 89 proc. sveikatos priežiūros prieinamumui vertinti.

15 diagrama. PVSV proceso įstatyminė bazė

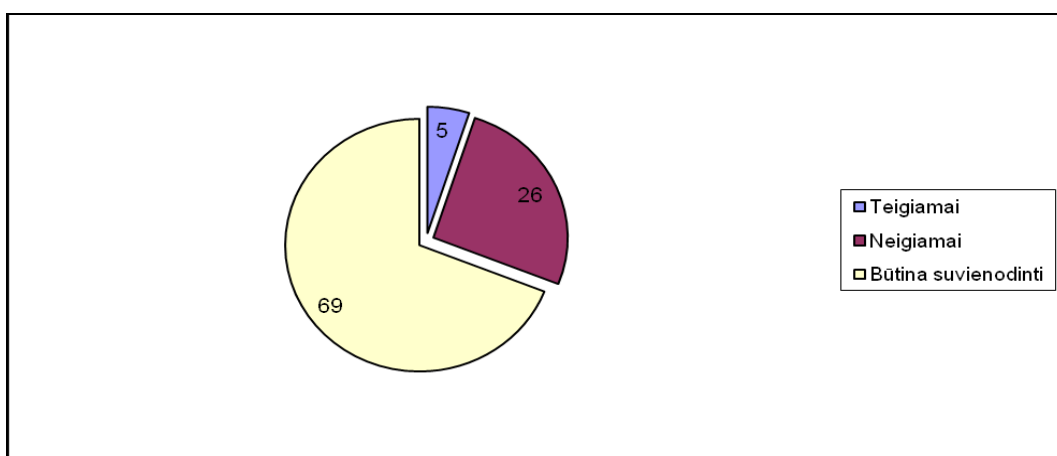
Pakankama ir nekeistina nurodė tik 2 proc. apklaustųjų, net 60 proc. apklaustųjų nurodė, kad būtina keisti iš esmės. Komentuodami savo nuomonę respondentai nurodė, kad reikėtų

„PVSV procesą derinti su PAV procesu“, kad reikėtų „numatyti kiekvienos institucijos kompetencijas. Sureguliuoti PVSV procesą, tiek atskirą, tiek PAV sudėtyje“

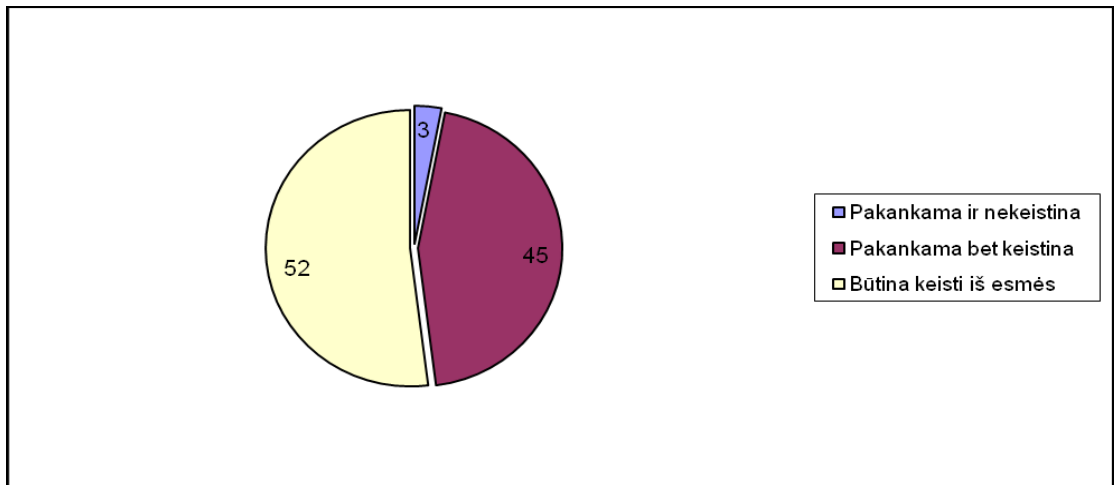
16 diagrama. PVSV proceso pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymą taikymas, rengiant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus

69 proc. apklaustųjų nurodė, kad PVSV procesas pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymą taikomas, rengiant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus per plačiai, 26 proc. per siaurai ir tik 5 proc. nurodė, kad taikymas yra pakankamas.

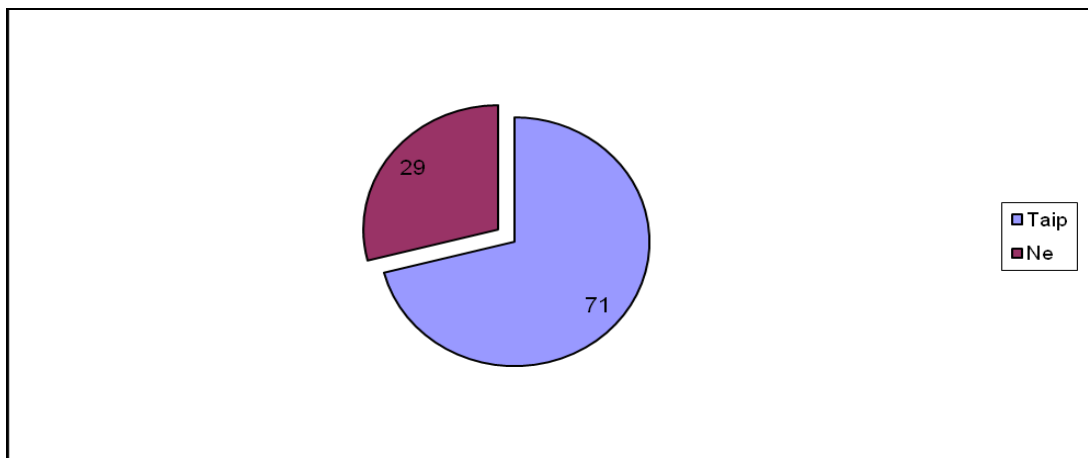
17 diagrama. Teisinio reglamentavimo padarinio, kad atliekant PVSV poveikio aplinkai vertinimo proceso metu licencija PVSV atlikimui nereikalinga, o atliekant PVSV atskirai licencija PVSV atlikimui reikalinga vertinimas.

69 proc. apklaustujų nurodė, kad būtina suvienodinti situaciją, o 26 proc. vertina neigiamai, kad sistema nėra vienoda.

18 diagrama. PVSV proceso teisinės bazės pakankama visiems suinteresuotiems subjektams vertinimas.

52 proc. apklaustujų pareiškė, kad PVSV proceso teisinę bazę būtina keisti iš esmės, 43 proc. nurodė, kad teisinės bazė pakankama, bet ji keistina.

19 diagrama. Apklaustujų kvalifikacijos per pastaruosius 5 metus PVSV srityje tobulinimas.

71 proc. apklaustujų per pastaruosius 5 metus kėlė kvalifikaciją PVSV srityje.

PVSV PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GRĖSMĖS IR GALIMYBĖS

STIPRYBĖS

Visuomenės sveikatos priežiūra – vienas svarbiausių Europos Sąjungos prioritetų: Europos Sąjungos sutartyje pabrėžiamos prevencinės priemonės, užkertančios kelią ligoms, o informacija apie sveikatos apsaugą, švietimas bei ligų priežasčių ir plitimo būdų moksliniai tyrimai yra svarbiausi prioritetai. Vienas iš visuomenės sveikatos priežiūros metodų „poveikio visuomenės sveikatai vertinimas“ turi semantinę reikšmę ir profesionalią dalykinę prasmę.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo Lietuvoje pagrindai nustatyti Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir poįstatyminiuose teisės aktuose. Lietuvoje nusistovėjusi PVSV ataskaitų rengimo praktika, nustatanti šiuos praktinius tikslus:

- ❖ nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai;
- ❖ pasiūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis;
- ❖ motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo specialistams nustatyti griežti reikalavimai. Jie privalo turėti licencijas poveikio visuomenės sveikatos vertinimui, kas užtikrina PVSV ataskaitų pakankamai gerą kokybę.

Pasaulio sveikatos organizacija ir kitos tarptautinės institucijos remia ir propaguoja PVSV vykdymą. PSO ir kitų tarptautinių institucijų prioriteto teikimas visuomenės sveikatos priežiūrai: Pasaulinėje sveikatos deklaracijoje pabrėžiama, jog būtina stiprinti, adaptuoti, reformuoti sveikatos priežiūros sistemas, siekiant, kad jos užtikrintų būtiniausias sąlygas visuomenės sveikatos priežiūrai.

SILPNYBĖS

Nepakankamas dėmesys PVSV kaip moderniosios visuomenės sveikatos priežiūros įgyvendinimui. Ši ataskaita tai pirmas bandymas konceptualiai įvertinti PVSV sistemą ir jos vietą visuomenės sveikatos priežiūroje.

PVSV Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese, kai būtina atlikti PAV yra reglamentuota pakankamai, tačiau lieka silpnoji dalis, kai PAV atlikti nebūtina, tačiau reikalaujama atlikti PVSV. PVSV, atliekant PAV proceso metu, probleminės situacijos yra sekančios: Sprendimą priima Atsakingoji institucija Regioninis aplinkos apsaugos departamentas, nors tam yra specialusis subjektas Visuomenės sveikatos centras;

Atsakingajai institucijai prėmus sprendimą PAV visa apimtimi neatlikti, o atlikti planuojamos ūkinės veiklos PVSV, kokių procedūrų būtina laikytis PAV ar PVSV; nevienodi reikalavimai savarankiškai PVSV (būtina licencija) ir PVSV PAV sudėtyje (nebūtina licencija).

Nepakankamai išvystyta PVSV informacinė duomenų bazė, sudaranti optimalias sąlygas visuomenės sveikatos priežiūros sprendimų, pagrįstų poveikio visuomenės sveikatai vertinimu, priėmimui. Valstybės ir savivaldybių (savivaldybių visuomenės sveikatos biurų) institucijų funkcijos, susijusios su informacijos apie aplinką kaupimu, atnaujinimu ir platinimu, neužtikrinamos.

Nepakankamas atskirų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinis pagrindumas, t. y. metodinių dokumentų trūkumas atskiriems rizikos veiksniams vertinti.

GRĖSMĖS

PVSV ataskaitų analizės duomenys rodo, kad visuomenė nei karto neteikė motyvuotų siūlymų PVSV ataskaitai ir visada pritarė PVSV ataskaitai. Ši situacija tam tikra prasme kelia nerimą, nes visuomenė labai vangiai dalyvauja susitikimuose su PVSV ataskaitos rengimo ir PVSV organizavimo atstovais. Be to, visuomenės nuomonei sužinoti teisės aktais pasirinktas vienintelis būdas – susirinkimas, kas akivaizdžiai neatitinka siekiui tapti žinių visuomene.

Ūkio subjektai organizuojantys PVSV ir PVSV ataskaitų rengėjai akivaizdžiai nevykdo JTO EEK Orhuso Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais dėl to konstatuotina nepakankama valdžios atskaitomybė, skaidrumas, atsakomybė visuomenei. Orhuso konvencijos nevykdymas PVSV sistemoje yra didelė grėsmė nesiskaityti su visuomenės nuomone, o ūkio subjektų išipareigojimų ir reikalavimų jiems slėpimas (gal specialus nevykdymas) gali sukelti grėsmingas pasekmes visuomenės sveikatai.

PVSV procesas apima akivaizdžiai per siaurą ūkio subjektų, valstybės valdymo procesų dalį, tai susiję su tuo, kad vyksta nuolatinis finansavimo mažinimas visuomenės sveikatos priežiūrai.

GALIMYBĖS

Atliekant PVSV procedūras užtikrinti informacijos apie aplinką prieinamumą, visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos, galinčios turėti didelį poveikį aplinkai, užtikrinti visuomenės dalyvavimą rengiant planus, programas bei teisės aktus, susijusius su aplinkos apsauga, užtikrinti visuomenės teisę kreiptis į teisingumo institucijas dėl sprendimų arba veiksmų, prieštaraujančių aplinkosaugos teisės aktams, apskundimo, pagrįsti planuojamą ūkinę veiklą pasirinktoje vietoje, pagrįsti teritorijų planavimo dokumentus, planuojamos ūkinės veiklos sanitarines apsaugos zonas, statinių projektus.

Kadangi prieinamumas prie PVSV ataskaitų po to yra apribotas, tai visuomenės dalyvavimą PVSV ataskaitos projektų svarstyme būtina aktyvinti. PVSV ataskaitos turėtų būti savivaldybės ir PVSV rengėjų internetinėse svetainėse. Būtinai informacinių technologijų sistemos įdiegimas PVSV. Visuomenės informavimo priemonių panaudojimas supažindinant visuomenę su PVSV ataskaitomis, visuomenės prieinamumo prie informacijos apie PVSV didinimas.

Tarptautinio bendradarbiavimo PVSV srityje plėtojimas ir dalyvavimas tarptautinėse programose.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo Lietuvoje pagrindai nustatyti Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir poįstatyminiuose teisės aktuose. Lietuvoje nusistovėjusi PVSV ataskaitų rengimo praktika, nustatanti šiuos praktinius tikslus:

- ❖ nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai;
- ❖ pasiūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis;
- ❖ motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje.

2. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo specialistams nustatyti griežti reikalavimai. Jie privalo turėti licencijas poveikio visuomenės sveikatos vertinimui, kas užtikrina PVSV ataskaitų pakankamai gerą kokybę.

3. Nepakankamai išvystyta PVSV informacinė duomenų bazė, sudaranti optimalias sąlygas visuomenės sveikatos priežiūros sprendimų, pagrįstų poveikio visuomenės sveikatai vertinimu, priėmimui. Valstybės ir savivaldybių (savivaldybių visuomenės sveikatos biurų) institucijų funkcijos, susijusios su informacijos apie aplinką kaupimu, atnaujinimu ir platinimu, neužtikrinamos.

4. Nepakankamas atskirų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinis pagrindumas, t. y. metodinių dokumentų trūkumas atskiriems sveikatos rizikos veiksniams vertinti, todėl būtina parengti metodinius dokumentus atskiriems sveikatos rizikos veiksniams vertinti.

5. PVSV procesas apima akivaizdžiai per siaurą ūkio subjektų, valstybės valdymo procesų dalį, tai susiję su tuo, kad vyksta nuolatinis finansavimo mažinimas visuomenės sveikatos priežiūrai.

6. Kadangi prieinamumas prie PVSV ataskaitų po to yra apribotas, tai visuomenės dalyvavimą PVSV ataskaitos projektų svarstyme būtina aktyvinti. PVSV ataskaitos turėtų būti savivaldybės ir PVSV rengėjų internetinėse svetainėse. Būtinai informacinių technologijų sistemos įdiegimas PVSV.

7. Būtinai Lietuvos institucijų tarptautinio bendradarbiavimo PVSV srityje plėtojimas ir dalyvavimas tarptautinėse programose.

1 priedas. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų sąrašą

Atvejo apibūdinimas	Kodas pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikaciją
Žemės ūkio augalų auginimas; prekinė daržininkystė; sodininkystė	01.1
Gyvulininkystė	01.2
Žemės ūkio augalų ir gyvulių auginimas (mišrusis žemės ūkis)	01.3
Žemės ūkio ir gyvulininkystės paslaugų veikla, išskyrus veterinariją; dekoratyvinė sodininkystė	01.4
Miškininkystė ir medienos ruošimas	02.01
Žvejyba, žuvų auginimas ir susijusių paslaugų veikla	05.0
Durpių gavyba ir aglomeracija	10.3
Nevalytos naftos ir gamtinių dujų gavyba	11.1
Paslaugų veikla, būdinga naftos ir dujų gavybai, išskyrus žvalgybą	11.2
Akmens karjerų eksploatavimas	14.1
Smėlio ir molio karjerų eksploatavimas	14.2
Mineralinių iškasenų chemijos pramonei ir trašoms gaminti kasyba	14.3
Druskos gamyba	14.4
Kita, niekur kitur nepriskirta, kasyba ir karjerų eksploatavimas	14.5
Mėsos ir mėsos produktų gamyba, paruošimas, perdirbimas ir konservavimas	15.1
Žuvų ir žuvų produktų paruošimas, perdirbimas ir konservavimas	15.2
Vaisių, uogų ir daržovių paruošimas, perdirbimas ir konservavimas	15.3
Gyvulinių ir augalinių riebalų bei aliejaus gamyba	15.4
Pieno produktų gamyba	15.5
Grūdų malimo produktų, krakmolo ir krakmolo produktų gamyba	15.6
Paruoštų pašarų gyvuliams gamyba	15.7
Kitų maisto produktų gamyba	15.8
Gėrimų gamyba	15.9
Tabako gaminių gamyba	16.0
Tekstilės pluoštų paruošimas ir verpimas	17.1
Audimas	17.2
Tekstilės apdaila	17.3
Gatavų tekstilės gaminių, išskyrus drabužius, gamyba	17.4
Kitų tekstilės gaminių ir dirbinių gamyba	17.5
Megztų (trikotažinių) ir nertų medžiagų gamyba	17.6
Megztų (trikotažinių) ir nertų gaminių bei dirbinių gamyba	17.7
Odinių drabužių siuvimas	18.1
Kitų drabužių siuvimas ir drabužių priedų gamyba	18.2
Kailių išdirbimas ir dažymas; kailinių gaminių ir dirbinių gamyba	18.3
Odų rauginimas ir išdirbimas	19.1
Lagaminų, rankinių ir panašių reikmenų, balno reikmenų ir	19.2

	pakinktų gamyba	
	Avalynės gamyba	19.3
	Medienos pjaustymas ir obliavimas, medienos įmirkymas	20.1
	Faneravimo dangos gamyba; klijuotos sluoksнинės medienos, daugiasluoksnių plokščių, smulkinių, medienos plaušų plokščių bei kitų skydų ir plokščių gamyba	20.2
	Statybinių dailidžių ir stalių dirbinių gamyba	20.3
	Medinės taros gamyba	20.4
	Kitų medienos gaminių gamyba; dirbinių iš kamštienos, šiaudų ir pynimo medžiagų gamyba	20.5
	Plaušienos, popieriaus ir kartono gamyba	21.1
	Popierinių ir kartoninių gaminių gamyba	21.2
	Leidyba	22.1
	Spausdinimas ir su juo susijusi paslaugų veikla	22.2
	Koksavimo krosnių produktų gamyba	23.1
	Rafinuotų naftos produktų gamyba	23.2
	Pagrindinių chemikalų gamyba	24.1
	Pesticidų ir kitų agrocheminių medžiagų gamyba	24.2
	Dažų, lakų ir panašių dangų medžiagų, spaustuvinų dažų ir mastikų gamyba	24.3
	Vaistų pramonės, medicininių cheminių gaminių bei botanikos produktų gamyba	24.4
	Muilo ir ploviklių, valiklių ir blizgiklių, kvepalų ir tualetinių priemonių gamyba	24.5
	Kitų cheminių medžiagų gamyba	24.6
	Cheminių pluoštų gamyba	24.7
	Guminių gaminių gamyba	25.1
	Plastikinių gaminių gamyba	25.2
	Stiklo ir stiklo gaminių bei dirbinių gamyba	26.1
	Ugniai neatsparių keraminių gaminių, išskyrus skirtų statybos reikmėms, gamyba; ugniai atsparių keraminių dirbinių gamyba	26.2
	Keraminių apdailos ir šaligatvio plytelių gamyba	26.3
	Degto molio plytų, plytelių ir statybinių dirbinių gamyba	26.4
	Cemento, kalkių ir gipso gamyba	26.5
	Betono, gipso ir cemento gaminių bei dirbinių gamyba	26.6
	Dekoratyvinio ir statybinio akmens pjaustymas, tašymas ir apdailinimas	26.7
	Kitų nemetalo mineralinių produktų gamyba	26.8
	Tomo ketaus ir plieno bei ferolydinių gamyba	27.1
	Vamzdžių gamyba	27.2
	Kitas pirminis geležies ir plieno apdirbimas	27.3
	Pagrindinių tauriųjų ir spalvotųjų metalų gamyba	27.4
	Metalų liejinių gamyba	27.5
	Konstruktinių metalo gaminių gamyba	28.1
	Metalinių cisternų, rezervuarų ir talpyklų gamyba; centrinio	28.2

	šildymo radiatorių ir katilų gamyba	
	Garų generatorių, išskyrus centrinio šildymo karšto vandens katilus, gamyba	28.3
	Metalo kalimas, presavimas, štapavimas ir profiliavimas; miltelių metalurgija	28.4
	Metalų apdorojimas ir dengimas, bendroji mechaninė technologija	28.5
	Peilių, šakučių, įrankių ir bendrųjų metalo dirbinių gamyba	28.6
	Kitų metalo gaminių gamyba	28.7
	Mašinų mechaninei jėgai gaminti ir naudoti, išskyrus orlaivių, transporto priemonių ir motociklų	29.1
	variklius, gamyba	
	Kitų bendrosios paskirties mechanizmų gamyba	29.2
	Žemės ir miškų ūkio mašinų gamyba	29.3
	Staklių gamyba	29.4
	Kitų specialiosios paskirties mašinų gamyba	29.5
	Ginklų ir šaudmenų gamyba	29.6
	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, buitinių aparatų ir prietaisų gamyba	29.7
	Įstaigos įrangos ir kompiuterių gamyba	30.0
	Elektros variklių, generatorių ir transformatorių gamyba	31.1
	Elektros paskirstymo ir valdymo įrangos gamyba	31.2
	Izoliuotųjų laidų ir kabelių gamyba	31.3
	Akumuliatorių, galvaninių elementų ir galvaninių baterijų gamyba	31.4
	Apšvietimo įrangos ir elektros lempų gamyba	31.5
	Kitos, niekur kitur nepriskirtos, elektrinės įrangos gamyba	31.6
	Elektroninių lempų ir vamzdžių bei kitų elektrinių komponentų gamyba	32.1
	Televizijos ir radijo siųstuvų, laidinės telefonijos ir telegrafijos aparatūros gamyba	32.2
	Televizijos ir radijo imtuvų, garso ir vaizdo įrašymo ar atkūrimo aparatūros bei su ja susijusių	32.3
	reikmenų gamyba	
	Medicinos ir chirurgijos įrangos bei ortopedijos aparatų gamyba	33.1
	Matavimo, tikrinimo, bandymo, navigacijos ir kitų, išskyrus technologinių procesų valdymo įrangą,	33.2
	prietaisų bei aparatų gamyba	
	Technologinių procesų valdymo įrangos gamyba	33.3
	Optinių prietaisų ir fotografijos įrangos gamyba	33.4
	Įvairių tipų laikrodžių gamyba	33.5
	Variklinių transporto priemonių gamyba	34.1
	Variklinių transporto priemonių kėbulų gamyba, priekabų ir puspriekabių gamyba	34.2
	Variklinių transporto priemonių ir jų variklių dalių ir reikmenų gamyba	34.3
	Laivų ir valčių statyba bei remontas	35.1
	Geležinkelių ir tramvajų lokomotyvų bei riedmenų gamyba	35.2
	Orlaivių ir erdvėlaivių gamyba	35.3

Motociklų ir dviračių gamyba	35.4
Kitos, niekur kitur nepriskirtos, transporto įrangos gamyba	35.5
Baldų gamyba	36.1
Papuošalų, juvelyrinių ir panašių dirbinių bei gaminių gamyba	36.2
Muzikos instrumentų gamyba	36.3
Sporto reikmenų gamyba	36.4
Žaidimų ir žaislų gamyba	36.5
Įvairi, kita, niekur kitur nepriskirta, gamyba	36.6
Metalo atliekų ir laužo perdirbimas	37.1
Ne metalo atliekų ir laužo perdirbimas	37.2
Elektros gamyba ir paskirstymas	40.1
Dujų gamyba; dujinio kuro paskirstymas dujotiekiais	40.2
Garų ir karšto vandens tiekimas	40.3
Vandens rinkimas, valymas ir paskirstymas	41.0
Variklinių transporto priemonių pardavimas	50.1
Variklinių transporto priemonių techninė priežiūra ir remontas	50.2
Variklinių transporto priemonių atsarginių dalių ir pagalbinių reikmenų pardavimas	50.3
Motociklų ir jų atsarginių dalių bei pagalbinių reikmenų pardavimas, techninė priežiūra ir remontas	50.4
Automobilių degalų mažmeninė prekyba	50.5
Didmeninė prekyba už atlyginimą ar pagal sutartį	51.1
Žemės ūkio žaliavų ir gyvų gyvulių didmeninė prekyba	51.2
Maisto, gėrimų, tabako ir jo gaminių didmeninė prekyba	51.3
Namų ūkio reikmenų didmeninė prekyba	51.4
Ne žemės ūkio tarpinių produktų bei atliekų ir laužo didmeninė prekyba	51.5
Mašinų, įrangos ir reikmenų didmeninė prekyba	51.6
Kita didmeninė prekyba	51.7
Mažmeninė prekyba nespecializuotose parduotuvėse	52.1
Maisto, gėrimų ir tabako mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	52.2
Farmacijos ir medicinos prekių, kosmetikos ir tualetų reikmenų mažmeninė prekyba	52.3
Kita naujų prekių mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse	52.4
Naudotų daiktų mažmeninė prekyba parduotuvėse	52.5
Mažmeninė prekyba ne parduotuvėse	52.6
Asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymas	52.7
Viešbučiai	55.1
Stovyklavietės ir aprūpinimas kita laikina buveine	55.2
Restoranai	55.3
Barai	55.4
Valgyklos ir pagaminto valgio tiekimas	55.5
Geležinkelių transportas	60.1
Kitas sausumos transportas	60.2

Jūrų ir pakrančių vandens transportas	61.1
Vidaus vandens transportas	61.2
Tvarkaraštyje nurodytas oro transportas	62.1
Tvarkaraštyje nenurodytas oro transportas	62.2
Kosminis transportas	62.3
Krovinio tvarkymas ir sandėliavimas	63.1
Kita papildomoji transporto veikla	63.2
Kitų transporto agentūrų veikla	63.4
Telekomunikacijos	64.2
Gamtos mokslų ir inžinerijos moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla	73.1
Pramoninis valymas	74.7
Kita, niekur nepriskirta, įvairi verslo veikla	74.8
Pradinis mokslas	80.1
Vidurinis mokslas	80.2
Aukštasis ir aukštesnysis mokslas	80.3
Suaugusiųjų ir kitas švietimas	80.4
Žmonių sveikatos priežiūros veikla	85.1
Veterinarinė veikla	85.2
Socialinio darbo veikla	85.3
Nuotėkų ir atliekų šalinimo, sanitarinių sąlygų užtikrinimo ir panaši veikla	90.0
Kino filmų ir vaizdajuosčių gamyba, platinimas ir kitokia veikla	92.1
Radio ir televizijos veikla	92.2
Kita pramoginė veikla	92.3
Bibliotekų, archyvų, muziejų ir kita kultūrinė veikla	92.5
Sportinė veikla	92.6
Kita poilsio organizavimo veikla	92.7
Kita aptarnavimo veikla	93.0

PASTABA. Šis sąrašas netaikomas, kai poveikis visuomenės sveikatai vertinamas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą.

2 priedas. Ūkinę veiklą vykdančių objektų sąrašas pagal Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisykles

3. Žaliavinės naftos ir gamtinių dujų gavyba		
3.1. Žaliavinės naftos ir gamtinių dujų gavyba	Cheminė, fizikinė	1000
4. Maisto produktų gamyba		
4.1. Mėsos ir mėsos produktų gamyba, perdirbimas ir konservavimas	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	500
4.2. Naminių paukščių mėsos gamyba ir konservavimas (kombinatai)	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	500
4.3. Žuvų ir žuvų produktų perdirbimas, konservavimas	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	500
4.4. Rūkyklos	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	
4.4.1. kūrenamos mediena	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	100
4.4.2. kūrenamos dujomis	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	50
5. Skerdyklos	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	300
4.6. Sanitarinės skerdyklos	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	500
4.8. Margarino ir panašių valgomųjų riebalų gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	100
4.9. Grūdų malimo (ar kitokio apdirbimo) produktų gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	100
4.10. Krakmolo ir krakmolo produktų gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	100
4.11. Gatavų pašarų ūkių ir naminiams gyvuliams gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	100
4.12. Cukraus gamyba iš cukrinių runkelių	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	300
5. Tekstilės gaminių gamyba		
5.1. Linų pirminio apdirbimo įmonės	Cheminė, fizikinė	300
5.2. Medvilnės pluoštų paruošimas ir verpimas, dažymas	Cheminė, fizikinė	100
5.3. Vilnos pluoštų paruošimas ir verpimas, dažymas	Cheminė, fizikinė	100
5.4. Šukuotos vilnos pluoštų paruošimas ir verpimas, dažymas	Cheminė, fizikinė	100
5.5. Linų pluoštų paruošimas ir verpimas, dažymas	Cheminė, fizikinė	100

5.6. Šilko, įskaitant pašukas, pervijimas ir paruošimas, šilko su sintetiniais ar dirbtiniais pluoštais paruošimas	Cheminė, fizikinė	100
5.7. Neaustinių medžiagų ir neaustinių medžiagų dirbinių, išskyrus drabužius, gamyba	Cheminė, fizikinė	100“

6. Kailių išdirbimas ir dažymas		
6.1. Kailių išdirbimas ir dažymas; kailinių dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė	100
7. Odų rauginimas ir išdirbimas. Lagaminų, rankinių, balnų, pakinktų ir avalynės gamyba		
7.1. Odų rauginimas ir išdirbimas	Cheminė, fizikinė, biologinė	300
7.2. Lagaminų, rankinių ir panašių dirbinių, balnų ir pakinktų, šepečių, šerių ir plaukų gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė	50
7.3. Avalynės gamyba	Cheminė, fizikinė, biologinė	50
8. Medienos bei medienos ir kamščio dirbinių, išskyrus baldus, gamyba. Šiaudelių ir pintų dirbinių gamyba		
8.1. Medienos pjaustymas ir obliavimas, medienos impregnavimas	Cheminė, fizikinė	500
8.2. Vienasluoksnės nekljuotos faneros gamyba; kljuotos faneros, plonų lentų, medžio drožlių plokščių, medienos plaušų plokščių, kitų plokščių gamyba	Cheminė, fizikinė	300
8.3. Statybinių medinių konstrukcijų ir staliaus dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
8.4. Medinių talpyklų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
8.5. Kitų medinių dirbinių gamyba; dirbinių iš kamščio, šiaudelių ir pynimo medžiagų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
9. Celiuliozės, popieriaus ir popierinių dirbinių gamyba		
9.1. Celiuliozės, popieriaus ir storo kartono gamyba	Cheminė, fizikinė	500
9.2. Gofruoto popieriaus ir storo kartono bei popierinių ir kartoninių talpyklų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
9.3. Namų apyvokos, higienos bei tualetų reikmenų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
9.4. Rašomojo popieriaus gamyba	Cheminė, fizikinė	100
9.5. Sienų apmušalų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
9.6. Kitų, niekur kitur nepriskirtų, popierinių ir storo kartono dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	100

11. Kokso, valytos naftos produktų gamyba		
11.1. Naftos perdirbimo produktų gamyba	Cheminė, fizikinė	1000
11.2. Medžio anglių gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12. Cheminių medžiagų, produktų ir cheminių pluoštų gamyba		
12.1. Pramoninių dujų gamyba	Cheminė, fizikinė	1000
12.2. Dažų ir pigmentų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.3. Pagrindinių neorganinių cheminių medžiagų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.4. Pagrindinių organinių cheminių medžiagų gamyba	Cheminė, fizikinė	500

12.5. Trašų ir azoto junginių gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.6. Plastikinių žaliavų gamyba (pirminių plastikų gamyba)	Cheminė, fizikinė	500
12.7. Sintetinio kaučiuko žaliavų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.8. Pesticidų ir kitų agrochemijos produktų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.9. Pokosto ir panašių dangų, spaustuvės dažų ir mastikų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.10. Farmacinių preparatų, medicininių cheminių ir augalinių produktų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.11. Muilo, dezinfekcinių valymo priemonių, poliravimo, parfumerijos ir tualetinių preparatų gamyba	Cheminė, fizikinė	300
12.13. Sprogstamųjų medžiagų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
12.14. Klijų ir želatinos gamyba	Cheminė, fizikinė	1000
12.15. Eterinių aliejų gamyba	Cheminė, fizikinė	300
12.16. Fotocheminių medžiagų gamyba	Cheminė, fizikinė	300
12.17. Parengtų naudoti, bet neįrašytų laikmenų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
12.18. Kitų, niekur kitur nepriskirtų, cheminių produktų gamyba	Cheminė, fizikinė	300
12.19. Dirbtinių pluoštų gamyba	Cheminė, fizikinė	1000
13. Guminių ir plastikinių dirbinių gamyba		
13.1. Guminių padangų ir kamerų gamyba	Cheminė, fizikinė	300
13.2. Guminių padangų atnaujinimas	Cheminė, fizikinė	300
13.3. Kitų guminių dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	300
13.4. Plastikinių plokščių, lakštų, vamzdžių ir profilių gamyba	Cheminė, fizikinė	300
13.5. Plastikinių dirbinių prekėms įpakuoti gamyba	Cheminė, fizikinė	300
13.6. Statybos plastikinių dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	300
13.7. Porolono gamyba	Cheminė, fizikinė	300
13.8. Kitų plastikinių dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	300
14. Kitų nemetalinių mineralinių dirbinių gamyba		
14.1. Cemento, kalkių ir gipso gamyba	Cheminė, fizikinė	1000
14.2. Asfaltbetonio gamyba	Cheminė, fizikinė	300
14.3. Betoninių, cementinių ir gipsinių statybos produktų gamyba	Cheminė, fizikinė	500
14.4. Lakštinio, pūstinio ir kitokio stiklo, įskaitant techninius stiklo dirbinius, formavimas, perdirbimas ir gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.5. Ugniai neatsparių ir ugniai atsparių keraminių prekių, išskyrus statybos tikslams, gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.6. Buitinių ir dekoratyvinių keraminių dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.7. Keraminių sanitarinių vidaus įrengimų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.8. Keraminių izoliatorių ir izoliacinės armatūros gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.9. Kitų techninių keraminių dirbinių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.10. Ugniai atsparių keraminių plytelių ir plokščių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
14.11. Degto molio plytų, plytelių ir statybinių	Cheminė, fizikinė	100

medžiagų gamyba		
-----------------	--	--

15. Įstaigos įrangos ir kompiuterių gamyba

15.1. Įstaigos įrangos gamyba	Cheminė, fizikinė	50
15.2. Kompiuterių ir kitų informacijos apdorojimo įrenginių gamyba	Cheminė, fizikinė	50

16. Kitur nepriskirtų elektros mašinų ir prietaisų gamyba

16.1. Elektros variklių, generatorių ir transformatorių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
16.2. Elektros srovės paskirstymo ir valdymo įrangos gamyba	Cheminė, fizikinė	50
16.3. Izoliuotųjų laidų ir kabelių gamyba	Cheminė, fizikinė	50
16.4. Akumuliatorių, galvaninių elementų ir galvaninių baterijų gamyba	Cheminė, fizikinė	50
16.5. Apšvietimo įrangos ir elektros lempų gamyba	Cheminė, fizikinė	50

17. Radijo, televizijos ir ryšių įrangos bei aparatūros gamyba

17.1. Elektroninių lempų ir vamzdelių bei kitų elektroninių prietaisų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
17.2. televizijos ir radijo siųstuvų bei telefono ir telegrafo linijų aparatūros gamyba	Cheminė, fizikinė	100
17.3. televizijos ir radijo imtuvų, garso ir vaizdo įrašymo ir atkūrimo aparatūros gamyba	Cheminė, fizikinė	100

18. Tikslųjų ir optinių prietaisų, įvairių laikrodžių gamyba

18.1. Matavimo, tikrinimo, bandymo, navigacijos ir kitų, išskyrus pramoninių procesų valdymo įrenginius, įrankių ir prietaisų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
18.2. Pramoninių procesų valdymo įrenginių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
18.3. Optinių įtaisų ir fotografavimo įrenginių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
18.4. Rankinių ir kitų laikrodžių gamyba	Cheminė, fizikinė	100 ⁶⁶

9. Automobilių, priekabų ir puspriekabių gamyba

19.1. Automobilių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
19.2. Automobilių kėbulų, priekabų ir puspriekabių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
19.3. Automobilių ir jų variklių dalių ir reikmenų gamyba	Cheminė, fizikinė	100

20. Kitų transporto priemonių gamyba

20.1. Laivų statyba ir remontas	Cheminė, fizikinė	100
20.2. Pagalbinio uosto laivyno gamyba ir remontas	Cheminė, fizikinė	100
20.3. Pramogoms skirtų ir sportinių valčių statyba bei remontas	Cheminė, fizikinė	100
20.4. Geležinkelio lokomotyvų bei riedmenų remontas	Cheminė, fizikinė	100

20.6. Motociklų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
20.7. Dviračių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
20.8. Invalidų vežimėlių gamyba	Cheminė, fizikinė	100
20.9. Kitų, niekur kitur nepriskirtų, transporto įrenginių gamyba	Cheminė, fizikinė	100

21. Baldų ir čiužinių gamyba

21.1. Baldų gamyba	Cheminė, fizikinė	100
21.2. Čiužinių gamyba	Cheminė, fizikinė	100

22. Antrinis perdirbimas

22.1. Antrinis metalo atliekų ir laužo perdirbimas	Cheminė, fizikinė	100
22.2. Ne metalo laužo ir atliekų perdirbimas	Cheminė, fizikinė	500

28. Atliekų tvarkymo objektai

28.1. Atliekų deginimo įmonė	Cheminė, fizikinė, biologinė, kvapai	500
------------------------------	---	-----

3 priedas. Ūkinę veiklą vykdančių objektų sąrašas pagal Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas

V. Aerodromų apsaugos ir sanitarinės apsaugos zonos

17. Aerodromų sanitarinė apsaugos zona nustatoma atsižvelgiant į triukšmo lygį. Patikslinimui gali būti atsižvelgta į elektromagnetinės energijos dydžius, oro, dirvožemio ir vandens cheminę taršą.

XI. Suskystintųjų dujų pilstymo stočių apsaugos zonos

Įrenginių pavadinimas	Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais)
45. Odoruotųjų dujų skirstymo stotis	500 metrų iki gyvenamųjų pastatų

XIV. Gamybinių ir komunalinių objektų sanitarinės apsaugos ir taršos poveikio zonos

62. Katilinių, šiluminių elektrinių sanitarinės apsaugos zonos dydis nustatomas pagal teršiančiųjų medžiagų ir triukšmo sklaidos skaičiavimus, taip pat atsižvelgiant į šių objektų fizikinį poveikį

64. Komunalinių objektų sanitarinių apsaugos zonų dydžiai yra šie:

Įrenginių pavadinimas	Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais), kai įrenginių našumas tūkst. kub. metrų per parą					daugiau kaip
	iki 0,05	nuo 0,05 iki 0,2	nuo 0,2 iki 5	nuo 5 iki 50	50	
Mechaninio ir biologinio valymo įrenginiai su dumblo aikštelėmis, taip pat atskiroms dumblo aikštelėms	100	150	200	400	500	
Mechaninio ir biologinio valymo įrenginiai, termiškai apdorojantys dumblą	50	100	150	300	500	
Uždarieji biologinio valymo įrenginiai	10	25	50	100	-	
Aeraciniai įrenginiai, atliekantys visišką aeraciją (iki 700 kub. metrų per parą)	40	50	50	-	-	
Antžeminiai filtravimo laukai	100	200	300	500	-	
Biologiniai tvenkiniai	-	200	200	300	300	
Požeminiai filtravimo laukai	5	-	-	-	-	
Smėlio bei žvyro filtrai	2	-	-	-	-	
Septikai	5	-	-	-	-	

Filtravimo šuliniai	8	-	-	-	-
Siurblinės	1	15	20	20	30
	0				

Įrenginių pavadinimas	Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais)
Gyvulininkystės įmonių mėšlo utilizavimo ir kaupimo įrenginiai:	
kiaulių auginimo įmonių (nuo 12 tūkst. iki 54 tūkst. kiaulių per metus)	1500
galvijų įmonių:	
mažiau kaip 1200 karvių	300
nuo 1200 iki 6000 karvių	500
daugiau kaip 6000 karvių	1000
Paukštynų	1000
Nuotekų lietinimo laukai:	
gyvulininkystės įmonių:	
įterpiančios nuotekas į dirvą	50
išlaistant nuotekas mobiliomis priemonėmis	100
naudojant trumpačiurkšlius lietinimo įrenginius	100
naudojant ilgąčiurkšlius ir vidutiniškos čiurkšlės lietinimo įrenginius	200
pieno pramonės įmonių	30
ūkio ir buitines nuotekų	500

67. Kitos paskirties komunalinių objektų sanitarinės apsaugos zonos yra šio dydžio:

Komunalinio objekto pavadinimas	Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais)
respublikinės atliekų perdirbimo įmonės	1000
buitinių atliekų sąvartyno	500
regioninių toksinių atliekų aikštelių	500
gyvulių laidojimo vietų	500
steigiamų naujų kapinių	100
krematoriumų	200
antrinių žaliavų surinkimo bazės	300
rajoninių antrinių žaliavų surinkimo punktų	100
automobilių (sunkvežimių, autobusų)	100
techninio aptarnavimo įmonių	

XV. Gyvulininkystės, paukštininkystės ir žemės ūkio įmonių pastatų sanitarinės apsaugos zonos

73. Gyvulininkystės, paukštininkystės ir žemės ūkio įmonių pastatų sanitarinės apsaugos zonos nustatomos pagal žemės ūkio įmonių ar objektų paskirtį ir dydį. Stambių fermų, paukštynų, gyvulininkystės kompleksų ir kitų žemės ūkio objektų sanitarinių apsaugos zonų dydis yra

Žemės ūkio įmonių ar objektų pavadinimas	Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais)
Fermos:	
Triušių	100

stambųjų raguočių, arklių, avių, žvėrelių	300
Paukščių	300
Kiaulių	500
Paukštynai	1000
Kiaulininkystės kompleksai (nuo 12 tūkst. Iki 54 tūkst. kiaulių per metus)	1500
Galvijų kompleksai:	
mažiau kaip 1200 karvių	300
nuo 1200 iki 6000 karvių	500
daugiau kaip 6000 karvių	1000
Veterinarijos ligoninės	200
Šiltnamiai:	
šildomi mėšlu	100
šildomi buitinėmis atliekomis	300
šildomi elektra, garu, karštu vandeniu	nenormuojama
Pašarų ruošimo cechai:	
nenaudojant maisto atliekų	nenormuojama
naudojant maisto atliekas	100
Pieno, vaisių, daržovių surinkimo įmonės ir cechai	nenormuojama
Žemės ūkio technikos bei automobilių garažai ir techninio aptarnavimo bei remonto parkai, kuriuose yra:	
iki 200 mašinų	50
daugiau kaip 200 mašinų	100
Vaisių, daržovių, bulvių, grūdų ir kitos žemės ūkio produkcijos saugyklos ir sandėliai	50
Ūkiniai pastatai gyventojų gyvuliams ir paukščiams laikyti daugiabučių namų kvartale	50
Sandėliai:	
mineralinių trąšų ir nuodingųjų chemikalų:	
iki 1 tonos talpos	30
nuo 1 iki 5 tonų talpos	50
nuo 5 iki 10 tonų talpos	100
nuo 10 iki 20 tonų talpos	200
nuo 20 iki 50 tonų talpos	300
nuo 50 iki 100 tonų talpos	400
nuo 100 iki 300 tonų talpos	500
nuo 300 iki 500 tonų talpos	700
nuo 500 tonų talpos	1000
Blokuota mineralinių trąšų ir nuodingųjų chemikalų patalpa prie garažo ar kitokio ūkinio pastato:	
iki 0,5 tonos talpos	20

XX. Požeminių vandens telkinių (vandenviečių) sanitarinės apsaugos zonos

91. Požeminių vandens telkinių (vandenviečių) sanitarines apsaugos zonas sudaro trys juostos, kurios nustatomos kiekvienai požeminio vandens vandenvietei atskirai, vadovaujantis požeminio vandens vandenviečių ir vandentiekio vamzdynų sanitarinių apsaugos zonų projektavimo ir priežiūros higienos normomis bei taisyklėmis HN 44-1993 (galiojantis teisės aktas - Lietuvos higienos norma HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ (Žin., 2006, Nr. 81-3217; 2010, Nr. 41-1998).

LI. Pavojingų atliekų laikinojo saugojimo aikštelės ir surinkimo punktai bei jų sanitarinės apsaugos zonos

206. Nustatomos tokio dydžio pavojingų atliekų laikinojo saugojimo aikštelių ir surinkimo punktų sanitarinės apsaugos zonos:

Objektas, iki kurio nustatomas sanitarinės apsaugos zonos dydis Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais)

	pavojingų atliekų laikinojo saugojimo aikštelių	pavojingų atliekų surinkimo punktų
Gyvenamieji kvartalai, gyvenvietės, sodybos	500	50
Miškai	100	25
Žemės ūkio naudmenos (ganyklos, dirbama žemė)	100	-
Ruožai upių, kurių baseino plotas didesnis kaip 100 kv. kilometrų	500	200
Natūralios upės, kurių baseino plotas mažesnis kaip 100 kv. kilometrų, ir sureguliuotos upės, kurių baseino plotas didesnis kaip 10 kv. kilometrų	300	100
Sureguliuotos upės, kurių baseino plotas mažesnis kaip 10 kv. kilometrų, ir melioracijos kanalai	200	50
Ežerai ir tvenkiniai, kurių baseino plotas didesnis kaip 100 hektarų	500	200
Ežerai ir tvenkiniai, kurių baseino plotas mažesnis kaip 0,5 hektaro	200	50
Ežerai ir tvenkiniai, kurių baseino plotas nuo 0,5 hektaro iki 100 hektarų	300	100

4 priedas. PVSV ataskaitų, kurių atlikta kokybinė analizė, sąrašas

	Licencijuotas juridinis asmuo	Suderintos ataskaitos pavadinimas, planuojamos ūkinės veiklos adresas	Ataskaitos parengimo data
1	2	3	4
1.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	Didžiųjų atliekų priėmimo aikštelė (Vandžiolgos g. 92, Kaunas)	2010 m. balandžio 25 d
2.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	AB „Achema“, karbamido gamybos cechas (Jonalaukio k., Ruklos sen., Jonavos r.)	2007 m. balandžio 12 d.
3.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting" ir UAB „Ekokonsultacijos“	UAB „ALEKSANN“ veterinarinių homeopatinių preparatų gamyba (Aukščių g. 51, Domeikava, Kauno r.)	2010 m.
4.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	Audronės Jagminienės viščiukų – broilerių auginimo ūkio išplėtimas (Vydenių kaimas, Vydenių seniūnija, Varėnos rajonas)	2007-2008 m.
5.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Rokų keramika“ Degto molio plytų, plytelių ir statybinių dirbinių gamyba, (J. Borutos g. 23, Kaunas)	2008 m.
6.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB "K2 LT" krematoriumo PVSV (Metalistų g. 3, Kėdainiai, Kauno apsk.)	2009 m. rugsėjo 8 d.
7.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	„SBA baldai“ parduotuvė (Klaipėdos g. 64, Panevėžys)	2008 m.
8.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Plamika“ Plastikų atliekų perdirbimas bei antrinių žaliavų gamyba (Lentpjūvės g. 5, Jieznas)	2009 m.
9.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	ŽŪKB „Krekenavos mėsa“ Skrandžio turinio aikštelė (Mantvilonių k., Kėdainių r.)	2009 m.
10.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Epicentras“ Bartonių IV žvyro karjeras (Stašėnų k., Jonavos raj., Kauno apsk.)	2009 m.
11.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB "Unimodus" Autocentras (Savanorių pr. 408, Kaunas)	2008 m.
12.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Carlit“ Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas (Dvaro 140 B, Šiauliai)	2009 m.
13.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	Jonavos rajono savivaldybės administracijos Dumblo kompostavimo aikštelė (Gineikių k., Kulvos sen., Jonavos r.)	2010 m.
14.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Lietuvos žiemos sporto centro Ignalinoje plėtros ir modernizavimo-rekonstrukcijos (VšĮ "Lietuvos žiemos sporto centras", Sporto g. 3, Ignalina)	2009 m. rugsėjo 4 d.
15.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	AB "Lietuvos geležinkeliai" Klaipėdos geležinkelio mazgo plėtra I etapas. Rimkų stoties kelyno rekonstrukcija (Rimkų g., Klaipėda)	2010 m.
16.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Jurby WaterTech“ Vandens filtrų, membranų korpusų ir kitų plastikinių gaminių gamyba, (Europos pr 23, Kaunas)	2007 m. birželio 18 d.
17.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Jurby WaterTech“ Vandens filtrų, membranų	2009 m.

	Consulting”	korpusų ir kitų plastikinių gaminių gamyba (rekonstrukcija-išplėtimas) Europos pr 23, Kaunas	Liepos 12 d.
18.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	ŽUKB “Kalvarijų bekonas” Modernizuojami mėšlo šalinimo įrenginiai (Jusevičių km. Kalvarijų sav.)	2006 m. rugpjūčio 24 d.
19.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	Karmėlavos kapinių PVSV Kauno rajono savivaldybės administracija (Karmėlava, Kauno rajonas, Kauno apskritis)	2009 m. rugsėjo 11 d.
20.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	Polistireninio putplasčio gamyba (Kalakutiškės km, Rietavo savivaldybė)	2007 m. liepos 5 d.
21.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	Kėdainiuose Chemikų gatvėje greta esamo 115 boksų mūrinių garažų masyvo PVSV Kėdainių rajono savivaldybės administracija (Kėdainiai, Chemikų gatvė)	2007 m. sausio 18 d.
22.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB „Dorvina” Metalo laužo sandėliavimo aikštelė (Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje, Nevėžio g. 5, Klaipėda)	2009 m. lapkričio 5 d.
23.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB „GB projektai“ Kulautuvos gyvenvietės nuotekų valykla (Kulautuva Kauno raj.)	2007 m. lapkričio 30 d.
24.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB „Sevina“ Valgomųjų ledų gamyba (Visalaukės I kaimas, Vilniaus rajonas)	2009 m. kovo 19 d.
25.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	Erinijus Aksomaitis Ledos kapinės, Vijūnų k., Užliedžių sen., Kauno raj.	2008 m. gegužės 21 d.
26.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB „Darisma“ Margio II žvyro telkinys (Kapčiškių k., Trakų r.)	2008 m. gegužės 26 d.
27.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB „Pasodėlė” „Gyulių auginimo bei mėšlo tvarkymo technologijų tobulinimas“ Krekenava” kiaulininkystės komplekso pagrindiniame gamybos padalinyje (Pasodėlės k., Krekenavos sen., Panevėžio r.)	2010 m. vasario 1 d.
28.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB „D.Gelombickienė ir partneriai“ PAV Šaldytų maisto pusgaminių (koldūnų, cepelinų ir k.t.) gamyba (Slėnio g. 2, Rumšiškės, Kaišiadorių raj.)	2008 m.
29.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB“Poliplastas“ Plastikinių gaminių (Stiklplasčio) gamyba PVSV (Didžiųjų Lapių k., Lapių sen., Kauno raj.)	2010 m. vasario 5 d.
30.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	UAB “Žalvaris” atliekų tvarkymo procesų modernizavimo UAB”Žalvaris” Kauno skyriuje (palemono g. 1, kaunas) ir atliekų utilizavimo centre (Palemono g. 1, Palemono g. 171A, Kaunas)	2008 m. vasario 19 d.
31.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	V.Baliūno įmonė SKERDYKLOS PVSV (Paežerio II k., Karsakiškio sen., Panevėžio r.)	2009 m. spalio 23 d.
32.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	Kauno rajono savivaldybės administracija Kompostavimo (Juozapavos k., Vandžioalos sen., Kauno r.) aikštelė	2009 m. spalio 22 d.
33.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	Kauno miesto savivaldybė Nemuno salos kanalo (senvagės) Kauno mieste išvalymo ir sutvarkymo (Kauno miesto Nemuno salos kanalas)	2010 m. vasario 8 d.
34.	UAB “R.A.C.H.E.L. Consulting”	VŠĮ “Grunto valymo technologijos“ Atliekų surinkimas, tvarkymas ir šalinimas; medžiagų	2010 m. sausio 18 d.

		atgavimas PVSV (Kulvos k., Jonavos r.,sav.)	
35.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	AB „YIT Kausta“ Dviejų lygių automobilių saugykla (IX-o forto g. Nr. 58, Kaunas)	2007 m. spalio 16 d.
36.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB "Krašto projektai ir partneriai" Stambiųjų atliekų priėmimo aikštelė, (Raudondvario pl. Nr. 107B Kaunas)	2007 m. gegužės 5 d.
37.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB "Romunda" Cheminių medžiagų sandėliavimas ir didmeninė prekyba (Pramonės g. 11, Pakruojis)	2007 m. balandžio 06 d.
38.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	S. Petkevičiaus įmonė „Petkus“ Rumšiškių paukštidžių, mėšlidžių ir sрутų kauptuvų rekonstrukcija, (Rumšiškės, Kaišiadorių raj.)	2009 m. vasario 18 d.
39.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Saerimner“ Kiaulininkystės kompleksas, (Rupinskų k., Kazitiškio sen., Ignalinos raj.)	2007 m. lapkričio 30 d.
40.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Skabeikių agrofirma“ Rekonstruojamas kiaulininkystės kompleksas (Skabeikių km., Papilės seniūnija, Akmenės rajonas)	2007 m. rugpjūčio 29 d.
41.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Vilniaus žemės grupė“ Prekybos centras (mažmeninė prekyba) PVSV Panevėžys (Smėlynės g. 202, Panevėžio m., Panevėžio miesto sav.)	2008 m. rugpjūčio 14 d.
42.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB "Šultė ir partneriai" Duonos ir pyragų gamyba (Vaidoto g. 106, Kaunas)	2007 m. gegužės 10 d.
43.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	AB "Gargždų plytų gamykla" Švėtelės smėlio telkinys (Joniškio rajonas)	2009 m. kovo 30 d.
44.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB "Piglita" Kiaulininkystės kompleksas (Švendūna, Nemakščių sen., Raseinių raj.)	2008 m. sausio 10 d.
45.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Kaušėnų paukštynas“ Paukštininkystės kompleksas (Kaušėnų km., Plungės raj.)	2008 m. gruodžio 1 d.
46.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „Virūna“ Namų apyvokos ir visuomeninės paskirties baldų gamyba (Kauno rajone, Karmėlavoje, Vilniaus g. 3C)	2007 m. spalio 15 d.
47.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	Druskininkų savivaldybės administracija Druskininkų aerodromo atnaujinimo ir plėtros (Mizarų g. 59A, Druskininkai)	2009 m. liepos 28 d.
48.	UAB „Ekokonsultacijos“	UAB "Žalvaris" rūgštinių akumuliatorių atliekų perdirbimas PAV (Biochemikų g. 8 F, Kėdainiai)	2008 m.
49.	UAB "R.A.C.H.E.L. Consulting"	UAB „NS Trading“ Žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų perdirbimas ir konservavimo PVSV (Gabšių k., Raseinių r., Kauno apsk.)	2008 m. liepos 8 d.
50.	Valstybinis aplinkos sveikatos centras (toliau – VASC)	UAB „Klaipėdos akropolis“ prekybos ir pramogų centras (Taikos pr. 61, Klaipėda)	2005 m. balandžio-25 d.
51.	VASC	UAB „Baldutura“ metalo konstrukcijų gamyba ir detalių dažymas PVSV (Drobės g. 73, Kaunas)	2005 m. vasario mėn.
52.	VASC	UAB „Dumesta“ ir ko cheminis drabužių valymas, skalbinių skalbimas PVSV (Kauno g. 15, Marijampolė)	2005 m.
53.	VASC	AB „Danisco Sugar Kėdainiai“ ūkinės komercinės veiklos –Difuzijos cecho rekonstravimo (Pramonės g.	2009 m.

		6, Kėdainiai)	
54.	VASC	KLAI-PET įmonės Klaipėdos rajono savivaldybėje Polietilentereftalato granulių (PET) plastikiniams buteliams maisto ir medicinos pramonei gamybos įmonės „KLAI-PET“ statyba, įrengimas ir eksploatacija (Rimkų kaimas, Dovilų seniūnija (Klaipėdos raj.))	2004 m. gruodžio 10 d.
55.	VASC	UAB „Lutonė“ betono-skiedinio gamyba ir pardavimas (Kranto g. 25-11, Panevėžys)	2005 m.
56.	VASC	AB „Lietuvos geležinkeliai“ Vilniaus naftos produktų saugyklos (Švitrigailos g. 39A, Vilnius)	2009 m. birželio mėn.
57.	VASC	Liudvikas Paltanavičius ir Irena Paltanavičienė Mažmeninės prekybos šviesiaisiais naftos produktais ir suskystintomis dujomis (Šaukavos k., Ukmergės r.)	2009 m. gruodžio 10 d.
58.	VASC	UAB „Akumuliatorių perdirbimo centras“, Metalo laužo ir kitų atliekų surinkimo ir tvarkymo aikštelės įrengimo ir eksploataavimo, poveikio aplinkai vertinimo dalies poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaita (Minijos g. 154, Klaipėda)	2008 m. kovo 19 d
59.	VASC	UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“ šalutinių gyvūninių produktų tvarkymas (utilizavimas) (Kalakutiškės k., Rietavo sen., Rietavo sav.)	2004 m.
60.	VASC	UAB „Saltesta“ prekybos, paslaugų ir maitinimo pastato su garažu pirmoji ataskaita (Saltoniškių g. 9, Vilnius)	2005 m. lapkričio mėn.
61.	VASC	UAB „ŠĖLSMAS“ Planuojamos ūkinės veiklos (mažmeninės prekybos šviesiaisiais naftos produktais ir suskystintomis dujomis) (Pulko g. 14, LT-4580 Alytus)	2004 m. gruodžio mėn.
62.	VASC	UAB „Joripakas“ planuojamos ūkinės veiklos (trašų gėlėms fasavimo) (Samylų k., Samylų sen., Kauno r.)	2005 m.
63.	VASC	UAB „Vėjo pajėgos“ Vėjo jėgainių statybos (Gailiušių k., Babtų sen., Kauno r.)	2009 m. gruodžio 18 d.
64.	VASC	UAB „Vėjo pajėgos“ Vėjo jėgainių statybos (Juodonių k., Babtų sen., Kauno r.)	2009 m. lapkričio 16 d.
65.	VASC	UAB „Ekoproduktas“ Vėjo jėgainės statybos PVSV (Tinklų g. 7A, Panevėžio m. sav.)	2009 m. liepos mėn.
66.	VASC	Lašų ŽŪB Vėjo jėgainių statybos PVSV (Vytėnų k., Kriaunų sen., Rokiškio r.)	2009 m. liepos mėn.
67.	VASC	AB „Vievio paukštynas“ Buktos paukščių cecho planuojamos ūkinės veiklos (tikslinės žemės paskirties keitimas ir 2 sklypų sujungimas mėšlidžių statybai) (Marijampolės savivaldybės Buktos kaimas)	2008 m. liepos 14 d.
68.	VASC	AB „Audimas“ gaminių iš trikotažo ir austinių medžiagų siuvimas PVSV (Raudondvario pl. 80, Kaunas)	2005 m. gegužės mėn. 31 d.
69.	VASC	UAB „Bateris“ planuojamos ūkinės veiklos (išekvotų akumuliatorių apdorojimas) (Drobstų	2005 m. balandžio

		kaimas Rietavo savivaldybė Telšių apskritis)	
70.	VASC	UAB „Ekolaužas“ planuojamos ūkinės veiklos (atliekų surinkimo ir tvarkymo aikštelės įrengimas ir eksploatavimas) (Jonalaukio g. 16, Jonava)	2008 m. rugpjūčio 4 d.
71.	VASC	Projektuojamame gamybos ir sandėliavimo paskirties pastate UAB „Markista“ minkštų baldų surinkimas ir sandėliavimas (Agronomijos g. 57, Kaunas)	2008 m. rugsėjo 19 d.
72.	VASC	UAB „Klaipėdos keleivių ir krovinių terminalas“ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto krantinių Nr. 80 ir Nr. 81 rekonstravimo su krantinių Nr. 80A ir Nr. 81A pratęsimu (Klaipėdos valstybinio jūrų uostui priklausanti teritorija)	2007 m. sausio mėn.
73.	VASC	UAB „Lamiga“ planuojamos ūkinės veiklos (baldinių dekoratyvinių plėvelių impregnavimo) (Gedimino g. 1, Kazlų Rūda, Marijampolės apskr..)	2005 m. kovo mėn
74.	VASC	UAB „Druskininkų elfas“, Mineralinio vandens išpilstymo ir sandėliavimo įmonės (Leipalingio g. 1, 5, 7, Druskininkai)	2008 m. birželio 11 d.
75.	VASC	UAB „Naujasodžio agrofirma“ Toliejų kiaulininkystės padalinio (Molėtų r. Toliejų kaimas)	2008 m. lapkričio 12 d.
76.	VASC	Klaipėdos jūros krovinių kompanijos „Bega“ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto krantinių Nr. 66 ir Nr. 67 rekonstravimo su krantinių Nr. 66A ir 67A pratęsimu (Klaipėdos valstybinio jūrų uostui priklausanti teritorija)	2006 m. rugpjūčio 31 d.
77.	VASC	UAB „Raseinių statyba“ ūkinės komercinės veiklos – betono gaminių, skirtų statybinėms reikmėms, gamyba (Maironio g. 80, Raseiniai)	2009 m. rugsėjo mėn.
78.	VASC	AB „Lietuvos dujos“ Rietavo dujų skirstymo stoties PVSV (Vitkų kaimas, Rietavo savivaldybė, Plungės rajonas)	2008 m. kovo 27 d.
79.	VASC	AB „Lietuvos dujos“ Tauragės dujų skirstymo stoties PVSV (Šakių k., Tauragės r.)	2008 m. vasario 25 d.
80.	VASC	Virgutis Cibas Vėjo jėgainės statybos (Rimgailių k., Širvenos sen., Biržų r.)	2010 m. kovo mėn.
81.	VASC	Ronaldas Bakšys ir Linas Bakšys Vėjo jėgainių statyba (Vyžių k., Juknaičių sen., Šilutės r. sav.)	2009 m. liepos 28 d.
82.	VASC	UAB „Vėjo pajėgos“ Vėjo jėgainių statybos (Muniškių k., Babtų sen., Kauno r.)	2009 m. lapkričio 16 d.
83.	VASC	UAB „Džerma“ Vėjo jėgainės (Vartų kaime, Bartninkų sen., Vilkaviškio r. sav.)	2009 m. sausio 28 d.
84.	VASC	UAB „Krašto projektai ir partneriai“ planuojamos ūkinės veiklos – atliekų priėmimo ir kompostavimo aikštelių Vėžaičių kaime – poveikio visuomenės sveikatai vertinimo antroji ataskaita (Vėžaičių kaimas, Vėžaičių sen., Klaipėdos r.)	2009 m. sausio 29 d.
85.	VASC	UAB „VMT pajėgos“ Vėjo jėgainės (Girkantų kaime, Kalvarijos sav.)	2008 m. vasario 12 d.
86.	VASC	UAB „Domus Arx“ Planuojamo saulės ir vėjo	2010 m.

		jėginių parko PVSV (Jokulių ir Pajuodupio kaimuose, Vėžaičių sen., Klaipėdos r.)	kovo 24 d.
87.	VASC	UAB „Saltesta“ prekybos, paslaugų ir maitinimo pastato su garažu antroji appildyta atskaita (Saltoniškių g. 9, Vilnius)	2005 m. lapkričio 25 d.
88.	VASC	UAB „Tiksloji sintezė“ daugiatakslė organinės sintezės produktų (tarpinių produktų elektronikos pramonei, saulės energijos sistemoms, apšvietimo sistemoms) gamyba numatomoje statyti gamybinėje bazėje su tyrimų laboratorija pirmoji tarpinė atskaita (Meiliakalnio kaimas, Jauniūnų seniūnijoje, Širvintų rajonas)	2010 m. kovo 19 d.
89.	VASC	UAB „Tex-Color Farbwerke“ vandeniui skiedžiamų statybinių dažų, dekoratyvinių tinkų, gruntų gamyba (Trakiškų kaimas, Marijampolės savivaldybė)	2005 m. rugpjūčio – spalio mėn.

5 priedas. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizės anketa

Gerbiamas respondente,

Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras vykdo projektą „Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo plėtojimas Lietuvoje“, kuris finansuojamas iš Europos socialinio fondo pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (toliau – PVSV) teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizei atlikti atliekamas tyrimas teisės aktų įgyvendinimo praktikai įvertinti

Maloniai prašome išsamiai atsakyti į visus anketoje pateiktus klausimus. Tikimės, kad tai neužims daug laiko. Jūsų atsakymas mums labai svarbus.

Anketa yra anoniminė ir joje pateikti atsakymai konfidencialūs.

1. **Jūsų amžius**.....metai.

2. **Jūsų lytis:**

moteris

vyras

3. **Jūsų darbovietės duomenys:**

3.1. darbovietės pavadinimas .....

3.2. padalinio/skyriaus, kuriame dirbate, pavadinimas .....

4. **Teisinis statusas:**

Karjeros valstybės tarnautojas

Darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį

5. **Jūsų pareigos (pareigybė):**

Ištaigos vadovas

Ištaigos vadovo pavaduotojas

Skyriaus/poskyrio vedėjas

Skyriaus/poskyrio vedėjo pavaduotojas

Vyriausiasis specialistas

Vyresnysis specialistas

Jaunesnysis specialistas

Specialistas

Kita (nurodykite)

---

6. **Darbovietėje:**

6.1. Jūsų darbo stažas einamose pareigose ..... metų.

6.2. Jūsų darbo stažas darbovietėje.....metų.

6.3. Kiek iš viso metų dirbate poveikio visuomenės sveikatos vertinimo srityje ?.....metų.

7. Darbas poveikio visuomenės sveikatos vertinime:

Atliekate poveikio visuomenės sveikatos vertinimą (rengiate ataskaitas)

Vertinate parengtas poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitas

Priimate sprendimus dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitų

8. Ar pasiekiamas PVSV proceso įtvirtintas teisinio reguliavimo tikslas – nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai?

Pasiekiamas

Nepasiekiamas

Pasiekiamas iš dalies

Jeigu tikslas nepasiekiamas, tai Jūsų nuomone šiam tikslui PVSV tikslui pasiekti būtina:

.....
.....
.....

9. Ar pasiekiamas PVSV proceso įtvirtintas teisinio reguliavimo tikslas – pasiūlyti pašalinti arba sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis?

Pasiekiamas

Nepasiekiamas

Pasiekiamas iš dalies

Jeigu tikslas nepasiekiamas, tai Jūsų nuomone šiam tikslui PVSV tikslui pasiekti būtina:

.....
.....
.....

10. Ar pasiekiamas PVSV proceso įtvirtintas teisinio reguliavimo tikslas – motyvuotai pritarti ar nepritarti ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje?

Pasiekiamas

Nepasiekiamas

Pasiekiamas iš dalies

Jeigu tikslas nepasiekiamas, tai Jūsų nuomone šiam tikslui PVSV tikslui pasiekti būtina:

.....
.....
.....

11. Kokie yra faktiniai PVSV proceso teisinio reguliavimo padariniai?

nustatomas galimas ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai	Taip ☐	Ne ☐
apibūdinamas galimas ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai	Taip ☐	Ne ☐
įvertinamas galimas ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai	Taip ☐	Ne ☐
pasiūloma kaip pašalinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai tinkamomis priemonėmis	Taip ☐	Ne ☐
pasiūloma kaip sumažinti kenksmingą poveikį visuomenės sveikatai	Taip ☐	Ne ☐

sveikatai tinkamomis priemonėmis		
motyvuotai pritariama ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje	Taip ☐	Ne ☐
motyvuotai nepritariama ūkinei veiklai pasirinktoje vietoje	Taip ☐	Ne ☐

12. PVSV proceso metu, vertinant visuomenės sveikatos rizikos veiksnius metodinių dokumentų

Cheminė oro tarša	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Mikrobinė oro tarša	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Kvapai	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Nejonizuojanti spinduliuotė	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Triukšmas	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Infragarsas	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Rizikos veiksnių kompleksas	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Vandens kokybė	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Psichoemociniai veiksniai	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Gyvensena	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Socialiniai	Pakanka ☐	Nepakanka ☐
Sveikatos priežiūros prieinamumas	Pakanka ☐	Nepakanka ☐

Būtina parengti ar tobulinti metodikas šiems visuomenės sveikatos rizikos veiksniams vertinti:

.....

.....

.....

.....

13. PVSV proceso įstatyminė bazė:

- Pakankama ir nekeistina
- Pakankama, bet keistina
- Būtina keisti iš esmės

14. PVSV procesas pagal Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymą taikomas, rengiant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus:

- Taikymas per siauras
- Taikymas pakankamas
- Taikymas per platus

Būtina parengti ir pradėti taikyti poveikio visuomenės sveikatos vertinimą šiose srityse:

.....

.....

.....

.....

15. Kaip Jūs vertinate teisinio reglamentavimo padarinį, kad atliekant PVSV poveikio aplinkai vertinimo proceso metu licencija PVSV atlikimui nereikalinga, o atliekant PVSV atskirai licencija PVSV atlikimui reikalinga :

- Teigiamai
- Neigiamai
- Būtina suvienodinti

16. PVSV proceso teisinė bazė pakankama visiems suinteresuotiems subjektams:

- Pakankama ir nekeistina
- Pakankama, bet keistina
- Būtina keisti iš esmės

17. Ar per pastaruosius 5 metus kėlėte/tobulinote kvalifikaciją PVSV srityje?

- taip
- ne

18. Jūsų nuomone, kita tyrimui reikšminga informacija:

.....

.....

.....

.....

.....

ANOTACIJA

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo teisinio reglamentavimo ir praktinio įgyvendinimo Lietuvoje analizėje pateikiama poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, visuomenės sveikatos ekspertizės ir kitų teisės aktuose vartojamų terminų santykiai, PVSV Lietuvoje reglamentuojančių teisės aktų sąrašas, PVSV Lietuvoje teisinio reguliavimo algoritmai, PVSV praktinis įgyvendinimas Lietuvoje.

SUMMARY

Principles of Public Health Impact Assessment (PHIA) procedure are identified within the framework of the Public Health Law and subsequent by-Law Acts. Currently used PHIA practices in Lithuania cover the following range of the aims and targets:

1. to identify and evaluate potential impact of the listed economical activities onto the Public Health
2. to suggest and propose telimination, or reduction of the negative Public Health impacts by means of adequate measures
3. to support or to ban certain economical activity in a motivated way

Insufficiently developed information systems is expressively needed to be improved in order to ensure optimal Public Health surveillance decision making process based on PHIA procedures. Along to that inadequate public health risks management methodology and lack of methodology documentation has to be considered.

PHIA reports analysis reveals the fact that public bodies had never submitted motivated proposals and as a fact always confirmed it. This practice to some extent is worrying and demonstrates that public is reluctant to take active part and discuss PHIA Report with PHIA expert organizations.. On the other hand the only way to collect public opinions is based on the meeting practice which appeared not the most efficient way to reach the goal.

PHIA process is clearly covering far to narrow segment of economy organizations, state management bodies, and is due to continuous cuts of budget for the needs of Public Health.

LITERATŪRA

---

1. Ritsatakis A. Poveikio sveikatai vertinimas. Nacionalinės sveikatos tarybos Metinis pranešimas 2000 m. Lietuvos sveikatos sistemos harmonizavimas integruojantis į Europos Sąjungą. Vilnius, 2000.
2. Valstybinės sanitarinės priežiūros RSR Sąjungoje nuostatai, patvirtinti TSRS Ministrų tarybos 1973 m. Gegužės 31 d. Nutarimu Nr.361, Lietuvos TSR Ministrų tarybos 1973 m. Lapkričio 23 d. Nutarimo Nr. 407 priedėlis // Žinios, 1973, Nr.34-303.
3. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas // Valstybės žinios, 2002, Nr. 56-2225.
4. Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatymas // Valstybės žinios, 2001, Nr. 64-2330.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 371 „Dėl nuodingųjų medžiagų poveikio visuomenės sveikatai ekspertizės būtino atlikimo atvejų patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2002, Nr.30-1081.
6. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas // Valstybės žinios, 1998, Nr.112-3099.
7. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymas // Valstybės žinios, 2002, Nr.72-3022.
8. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2, 5, 6, 7, 9, 15, 16, 19, 21, 22, 24, 27, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei 8, 11, 14 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas // Valstybės žinios, 2007, Nr. 64-2455.
9. Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 39-1092.
10. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas // Valstybės žinios, 2004, Nr.21-617.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. spalio 10 d. nutarimu Nr. 1610 „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo įgyvendinimo“ // Valstybės žinios, 2002, Nr. 99-4407.
12. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas // Valstybės žinios, 2001, Nr. 101-3597.
13. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. rugsėjo 27 d. įsakymas Nr. D1-808 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. D1-708 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2005 „Statinio projektavimas“ patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios, 2010, Nr. 115-5902.

---

14. Abbing, Ernst W Roscam. HIA and national policy in the Netherlands. In „Health Impact Assessment“ ed. Kemm, J, Parry, J, Palmer S. Oxford, 2004, p. 177–189.